

HIIUMAA TEATAJA

**HIIUMAAL ON MAIS
REGISTREERITUD
10 LAPSE SÜND.**

**Hiiumaa vallavalitsus
õnnitleb vanemaid!**

Seoses uue andmekaitsereeglistikuga on sündinud laste nimede avaldamine lubatud ainult lapsevanemate nõusolekul. Seega ei saa Hiiumaa Teataja hetkel avaldada uute ilmakodanike nimesid.

Hiiumaa valla väljanne. Tasuta.

Juuni 2018, nr 7

Beebid pidulikul lusikapeol

18. mai õhtupoolikul olid Kärklasse vallamajja kutsutud möödunud aastal sündinud 24 Hiiumaa beebit koos peredega.

Seekord olid kutsutud Kärklasse Kõrgessaare teisel poolaastal sündinud ning Pühalepa möödunud aasta lapsed. Käina ja Emmaste piirkonna beebipeod toimusid talvel.

Lapsed said kingituseks hõbelusika ja lilleõie ning raamatu Hiiu valla raamatukogult. Meeleolu lõi Suuremõisa lasteaed-põhikooli kellade ansambel Külli Kreegi juhendamisel.

Peresid õnnitlesid ja tervitasid

vallavanem Reili Rand, Kärkla osavallavanem Lauri Preimann, Kõrgessaare osavallavanem Üllar Laid ja Pühalepa osavallavanem Liili Eller.

Hiiumaa vallavanem Reili Rand soovis pispõnnidele turvalist suureks kasvamist, lapselikke krutskeid ja armastust igasse hetke ning emadele-isadele kannatlikkust ja aega kooskasvamiseks.

Hiiumaa aasta ema Karina Käär oli täna talle omaselt aktiivselt toimetamas Leisu noortetoas ja saatnud tervituseks mõned mõtted: "Carl Sandburg on öelnud: "Laps on Jumala arvamus selle kohta, et elu peab edasi minema". Lapsed on kingitus,

mida meist keegi pole suutnud ära teenida ja nende eest hoolitsemine on eesõigus, mis kestab vaid üürike hetke aastate pikas reas. Olgem tänuks aja eest, mis me koos lastega veeta tohime, aga selle aja hulk sõltub suuresti meist endist ja meie valikutest.

Lapsed armastavad oma vanemaid sünnist saati ilma tingimusteta. Lapsevanemadena peame meie seda kunsti harjutama. Ja ühel päeval, kui meie töö head vilja kannab, lasevad nad meie käest lahti ja lähevad oma teed. Seniks - nautigem lapsevanemaks olemise õnnistusi!"

Foto: Argo Nurs

Hiiumaa aasta ema: Karina Käär

Hiiumaa aasta ema 2018 tunnustuse pälvis Karina Käär, kes on pildil koos perega. Nominentidena olid esitatud ka Kersti Kanarbik, Piret Eller ja Raili Kaibald. Jätkuvat õnne emadele ja aitäh kõigile kandidaatide esitajatele!

Hiiumaa arengukava – seame ühiselt sihte!

Hiiumaa on ainuke oma-valitsus, kus valla ja maakonna piirid ühtivad. Seega tuleb Hiiumaa vallal koostada lisaks valla arengukavale ja eelarvestrateegiale ka maakonna arengustrateegia.

Arengustrateegias seame ühiselt pikaajalised eesmärgid ja tegevussuunad Hiiumaa arendamisel. Arengukava võtab detailsema fookuse eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevustele ja investeeringutele lähima viie aasta perspektiivis. Kogukonnaga koostöös valminud dokument on aluseks Hiiumaa valla tegevuste kavandamisel eelolevatel

aastatel. Arengukava on aga elav dokument, mis tähendab, et see vaadatakse igaaastaselt üle: hinnatakse täitmist ja seatakse vajadusel täiendavad eesmärgid või korrigeeritakse tegevusi.

Esmakordselt on meil võimalus Hiiumaa prioriteetid ühiselt kokku leppida ja koos töötada nende elluviimise nimel. Seda enam on asjakohane rõhutada, et arengukava koostades pole oluline mitte jõuda võimalikult kaugele meie unistuste järjestamises, vaid tööviime saavutamine nende unistuste elluviimiseks.

Arengukava koostab vallavalitsus koostöös Hiiumaa arenduskeskusega. Vallavalitsus on moodustanud seitse teemarühma,

mida veavad eest vallavalitsuse liikmed. Igasse teemarühma kuuluvad nii vallavalitsuse kui volikogu esindajad ning valdkonnaspetsialistid nii era- kui avalikust sektorist, nii Hiiumaalt kui mandri taustaga. Kokku on igas teemarühmas üheksa inimest.

Teemarühmad ja nende eestvedajad:

Haridus ja noorsootöö – Hergo Tasuja (hergo.tasuja@hiiumaa.ee);

Turism ja mainekujundus – Monika Pihlak (monika.pihlak@hiiumaa.ee);

Taristud ja ühendused – Üllar Laid (yllar.laid@hiiumaa.ee);

Majandus ja ettevõtlus – Omar Jõpiselg (omar.jopiselg@hiiu-

maa.ee);

Valitsemine ja kodanikuühiskond – Liili Eller (liili.eller@hiiumaa.ee);

Kultuur, sport ja vaba aeg – Lauri Preimann (lauri.preimann@hiiumaa.ee);

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid – Reili Rand (reili.rand@hiiumaa.ee).

Lisaks on arengukava osaks eelarvestrateegia, mille koostamist koordineerib rahandusosakonna juhataja Inge Elissaar (inge.elissaar@hiiumaa.ee).

Arengukava koostamist alustasime taustinfo ja seireandmete kogumise analüüsiga, mis seniste valdade arengukavadest ja maakonna arengustrateegia eesmär-

kidest ja tegevustest on tehtud, mis tegemata. Sellele järgnesid mai keskel avalikud arutelud kõikides osavaldades. Avalike aruteludel keskendusime esialgsele ideekorjele nii teemarühmade kaupa kui iga piirkonna teemadel. Seejärel on teemarühmad asunud välja töötama esialgset sisendit valdkonna vajadustest, eesmärkidest ja plaanitavatest tegevustest. Lisaks korraldatakse teemade kaupa laiendatud kohtumisi ja arutelusid. Esialgne sisend valmib juuniku lõpuks.

Reili Rand
Hiiumaa vallavanem

17. mai volikogu istungi kokkuvõte

Istung toimus Kärldas vallamajas kell 15–17.20.

1. Infotund

Reili Rand andis ülevaate arengukava koostamise protsessist: neli avalikku koosolekut on toimunud, reedel viimane Kõrgessaares. Valitsus on moodustanud seitse teemarühma, kus kõigis kaks volikogu ja valitsuse esindajat ning välised eksperdid. Teemarühmad annavad sisendit mai-ja juunikuus. Seejärel toimub esialgsete mõtete kokku kirjutamine ja augusti teises pooles arengukava projekti avalikustamine. Septembrikuus annab valitsus eelnõu volikogule menetlemiseks ja toimub ka teine ring avalikke arutelusid.

Eelarve täitmisest. Käesoleva aasta esimese nelja kuuga on põhitegevuse tulud kokku 37% kavandatud, sh maksutulu 35%, tulu kaupade ja teenuste müügist 31%, saadavad toetused tegevuskuludeks 41% ja muud tegevustulud 24%. Tulumaksu laekus aprillis 654 006 eurot, võrreldes möödunud aasta sama perioodiga 90 656 eurot ehk 16,09% rohkem. Nelja kuuga on laekunud võrreldes 2017. a nelja kuuga 274 623 eurot ehk 11,7% rohkem. Põhitegevuse kulud on täidetud kokku 30% ulatuses.

Soovides välja ehitada Kärldas elektroonilise side võrk kiire internetiteenuse võimaldamise arendamiseks, leidis vallavalitsus, et parim ja soodsaim viis selleks on viia mikrorustiku rajamine ellu koos ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimisega – hetkel Kärldla IV rajamisega. Eelarves oli kavandatud 40 000 projekteerimiseks, ehituse osa ei kavandanud. Torustiku väljehitamise järel on vajadus leida teenusepakkuja ja võõrandada mikrorustik.

Juhul, kui võõrandamine ei teostu, võib jääb selle maksumus kuludest väiksemaks, selleks kavandab vald eelarvesse ressursid tagamaks ASi Kärldla Veevärk võimaliku nõude rahuldamine.

Kärldla kirikus on käimas ehitustööd katuse rekonstrueerimiseks ja tööde tähtaeg on 22. juuni. Selle etapi ehituseks on rahastus riigieelarvelisest toetusest olemas. Nõukogu tegi juhatusele ülesandeks valmistada ette järgmised tööd – akende ja uste vahetamine ning välise torustiku rajamine. Nende tööde jaoks käib aktiivne rahastuse otsimine.

Möödunud nädalal toimus kohtumine 4 Energiaga, kus vahetati infot käimasolevate protsesside kohta. Vallavalitsus teavitab, et vallapoolseks uueks kontaktisikuks on Üllar Laid. Keskkonnamõtjude hindamine: Hiiu Tuul on teinud uue taotluse, antud küsimus peab saama selgeks. Vahepeal oleme saanud ka ringkonnakohtu otsuse, kes ei võtnud menetlusse Hiiu Tuule kaebust seoses koostöölepinguga.

Hiiu maakonna bussivedude hange on vaidlustatud. Esimeses ast-

mes vald võitis, kuid Hansa Liinid on esitanud apellatsiooni. Sellest tulenevalt on vald hange tähtaja edasi lükanud juuni lõppu.

On toimunud esimesed töökoosolekud Pargi 3 kompleksi I etapi projekteerimise läbi viimiseks.

Haridus- ja kultuuriosakonnas on päevakorras õpetajate palgasüsteemide üle vaatamine. 2. mail toimunud palgasüsteemide tutvustuse põhjal jätkatakse õpetajate ühtse palgaarvestuse väljatöötamist – koostöös SA Innovega on koolijuhitidele saadetud infopäeva koond arutelul toodud Hiiumaa koolide näidete ja hetkeseis Hiiumaa koolide koosseisudest.

Emmaste lasteaia koosseisu muudatus on tehtud ja alates sügisest jätkatakse kahe rühmaga.

Kõikides osavaldades on käimas kevadised kruusateede hõõveldamised. Ettevalmistamisel on katendite taastamise hange Kärldas ja teede rekonstrueerimiseks Käinas ja Kõrgessaares.

Kärldla Pritsumaja tornikell on taas töökorras.

Palade spordihoone hakkepuidu katlamaja ehitus on lõpusirgel ja valmis juuni lõpuks. Uuest kütteperioodist minnakse kooli ja spordihoone kütmisel ahjukütte asemel üle märksa soodsamale hakkepuidule.

Personaliiinfot: arhitekt-planeringute spetsialisti ametikohale kandideerimise tähtaeg on tuleval esmaspäeval. Emmaste vaba aja keskuse juhataja konkurss läks edukalt ja 1. juulist alustab Anu Tammearu-Mežule. Emmaste lasteaia direktori konkurss lõppes teisipäeval, komisjon tegeleb.

Riigi töökohtade teemal: vald on suhelnud PPAGA seoses viie radarvaatleja töökohta lõpetamisega Kärldas. PPA väljendas nägemust, et radarvaatlejate kolimine viiakse lõpuni sügisel. Täna teele radavaatlejatele on lubatud teha pakkumised lähikuudel. Vald jätkab suhtlust, et töökohtade arv Hiiumaal ei väheneks.

Volikogu esimees Aivar Viidik andis ülevaate ministrite Hiiumaa-visitidest. Majandus- ja taristuminister Kadri Simsoni külasõidust on meedia on andnud päris korrektse ülevaate. Üheks teemaks oli sügisene süvendamine – sai kokku lepitud, et regulaarsed laevareisid saaks sel perioodil jätkuda, detailsed kokkulepped on sõlmimisel. Kaldarampide ehitus tuleb 2019. a sügisel. Avaldasime soovi, et miinimumgraafik oleks kolm tundi ka talveperioodil. Hetkel on kinnitatud süvine ja sügisene graafik aasta lõpuni. Probleemne aeg on aasta esimesed kuud – tegeleme sellega eraldi.

Riigihaldusministri Janek Mägi visiidil arutati riigi töökohtade Hiiumaale toomist. Hiiumaale tulevate töökohtade arv võiks olla sadakond. Valla ülesanne võiks olla leida riigiaparaadist need positsioonid, mis võiks olla Hiiu-

maale kõige loomuosasemad. Viidik palus volikogu liikmetel anda sisendit, millised need töökohtad olla võiks. Viidik lisas, et on rahandusministeeriumisse saatnud tabeli, mis kajastab töökohtade kadu Hiiumaalt: suuremad töökohtade arvu vähenemised olid seotud kalatehase sulgemise ja kalandussektori töökohtade liikumisega Hiiumaalt välja ning teisalt avaliku sektori töökohtade Hiiumaalt välja viimine. Viidik märkis, et nüüd on aeg avaliku sektori töökohtade Hiiumaale tagasi tuua.

Aivar Viidik osales Eesti linnade ja valdade liidu transpordi töörühmas, kus oli teemaks teedehooldusraha. Liit taotleb kindlasti teeraha kasvu. Töö nii riigikogu komisjonidega kui valitsuse tasandil käib.

Aivar Viidik rääkis, et kuulub Kärldla põhikooli hoolekogusse ja osales sellega seonduvalt konverentsil “Muutuv kooliruum”, kus räägiti õpimetoodikate seostest ruumiga: kooliruumil on oluline mõju õpitulemustele ja õpilaste vaimsele tervisele. Seoses Kärldla põhikooli uuendamise projektiga oli huvitav kuulda teiste riikide kogemustest.

Inge Taltsi küsimus puudutas Hiiumaa töökohti ministri visiidi kontekstis: mis oli ministri seisukoht viie radarvaatleja töökohta jätmisega Hiiumaale? Aivar Viidik vastas, et ministri seisukoht oli, et hiidlased ei tohi neid töökohti käest lasta ja peame olema nõudlikud. Reili Rand rõhutas, et küsimus oli kohtade arvus – et töökohtade arv kokkuvõttes ei väheneks.

Inge Taltsi küsis lisaks, millised kohad sai Hiiumaa nende asemel. Aivar Viidik vastas, et nii detailselt ei räägitud, küll aga on volikogu esimees saanud tagasisidet riigihaldusministri büroost, millega on antud ülevaade riigi töökohtade struktuur, st millised töökohtad kus struktuuris asuvad.

Artur Valgu küsimus oli, milline on töökohtade toomise ajaline perspektiiv ja millisel juhul on ettevõtmine läbi kukkunud. Aivar Viidik vastas, et ei ole asja niimoodi mõelnud, kuid ministriga sai kokku lepitud, et ootab meie sõnumit ja on valmis pingutama selle nimel, et rääkida juhtidega läbi. Viidik lisas, et hinnangu saame anda 3. märtsil 2019, kui on Riigikogu valimised.

Antti Leigri küsimus oli seotud õpetajate palgaarvestuse põhimõtetega. Reili Rand selgitas, et 2. mail toimus vallavalitsuse eestvedamisel kohtumine, kuhu oli palutud kõik koolijuhid. Õpetajate palgaarvestuse põhimõtted on koolijuhitide otsustada, aga plaan on, et koolijuhid ja vallavalitsus töötavad koos edasi, et koostöös jõuda ühise nägemuseni.

Artur Valgu küsimus puudutas spordihoonet: kas on täpsemaid infot, kas raha spordihoone jaoks tuleb? Reili Rand vastas, et spor-

dikeskuse arhitektuurikonkurss käib ja hankel on registreerinud 19 erinevat bürood. Läbirääkimistega on plaan jätkata, kui arhitektuurikonkursi tulemused ja konkreetsemad hinnad on teada. Rand märkis, et spordikeskus on objekt, mida Hiiumaa igal juhul vajab ja mida ka arengukava arutelud esile toovad. Valmimiseks peab panustama vald ja otsima lisarahastust nii riigilt kui eratetvõtjatelt.

Antti Leigri täpsustas oma küsimust seoses õpetajate palgaga: mille eest palgaarvestuse põhimõtteid ühtlustatakse ja kuidas on seotud õpilaste pearaha koefitsent. Reili Rand vastas, et koefitsendid on ühinemiseelsete seisudega külmutatud ja sellest tulenevalt puudujääki ei tule. Kui palgaarvestuse põhimõtted on paigas, paneme paika täpsemad lähteülesanded 2019. a eelarveks.

Artur Valgu küsimus puudutas koostöölepingu jätkumist Nelja Energiaga. Reili Rand vastas, et koostööleping läheb üle ka müügitehingute puhul. Aivar Viidik lisas, et läbirääkimiste jooksul käsitletakse Hiiumaa meretuuleparki eraldiseisvana.

Antti Leigri küsis, kuidas volikogu esimees nüüdisaegses kooliruumis näeb teisi kooliruumi, et ka teistes koolides oleks hea õppida. Aivar Viidik vastas, et hariduskorraldus on Hiiumaa valla teema, koolide taristu osavaldade teema ja Hiiumaa vallas tervikuna tegeletakse igapäevaselt hariduselu korraldamise ja parendamisega.

2. Detailplaneeringu koostamise lõpetamine (Tahkuna tuletorni / Mere tn 4)

Arenguosaakonna juhataja Monika Pihlak tutvustas Tahkuna tuletorni lähikümbruse detailplaneeringu koostamise lõpetamise eelnõud ja selgitas, et detailplaneeringu menetlus on aastaid peatunud, kuna valla algsed eesmärgid on muutunud ja realiseeritavad ilma detailplaneeringuta. Hääletusel toetas volikogu eelnõud ühehäälselt.

Arenguosaakonna juhataja Monika Pihlak tutvustas Kärldla linna Mere tn 4 detailplaneeringu koostamise lõpetamise eelnõud ja selgitas, et detailplaneeringu vajadus tulenes eelmise omaniku huvist, kuid planeeringulahenduse koostamist ei ole alustatud ning praegused omanikud ei soovi maaüksusel detailplaneeringu kohustuslikke tegevusi ellu viima hakata. Eelnõu poolt oli 11 volikogu liiget, erapooletuid üheksa – otsus võeti vastu.

3. Detailplaneeringu kehtetuks tunnistamine (Vabrikuväljak ja piirnev ala / Lasketiiru Paope)

Arenguosaakonna juhataja Monika Pihlak tutvustas Vabrikuväljak 2/2a, 4, 6 kinnistute ja nendega kirdest piirneva ala detailplaneeringu kehtetuks tunnistamise eelnõud ja selgitas, miks vallavalitsus on pidanud õigeks

planeering kehtetuks tunnistada: Hiiumaa vallavalitsuse hinnangul ei ole lähitulevikus vajalik kavandatud Lubjaahju põik tänava väljehitamine planeeringuga kavandatud mahus ning selle pikendamine Mere tänavani, kuna ranna-alal ei ole näha sellist transpordivajaduse kasvu, mis eeldaks lähitulevikus uue tänavakoridori väljehitamist. Tänaane õigusruum võimaldab üldplaneeringule tuginedes teha mitmeid arengut suunavaid tegevusi ilma detailplaneeringut kehtestamata. Eelnõu poolt oli 19 volikogu liiget, vastu üks – otsus võeti vastu.

Arenguosaakonna juhataja Monika Pihlak tutvustas Paope küla Lasketiiru kinnistu detailplaneeringu kehtetuks tunnistamise eelnõud, mida on vaja maakorralduslikel põhjustel.

Hääletusel toetas volikogu eelnõud ühehäälselt.

4. Detailplaneeringu kehtestamine (Nuudi)

Arenguosaakonna juhataja Monika Pihlak tutvustas Tubala küla Nuudi detailplaneeringu kehtestamise eelnõud. Hääletusel toetas volikogu eelnõud ühehäälselt.

5. Hiiumaa jäätmehoolduseeskiri (II lugemine)

Vallasekretär Helen Härmsen tutvustas jäätmehoolduseeskirja eelnõud ja andis teada, et vallavalitsus teeb ettepaneku eelnõu lugemine katkestada, et teha veel tööd pakendijäätmete ja biojäätmete osaga. Härmsen lisas, et vallavalitsus esitab eelnõu volikokku teisele lugemisele septembrikuus.

6. Hiiumaa valla õppepreemiate andmise kord

Vallavanem Reili Rand tutvustas õpilaspreeemiate andmise eelnõud, mille kohaselt makstakse preemiat Hiiumaa õpilasele, kes lõpetab põhikooli kiitusega, gümnaasiumi kuld- või hõbemedaliga või kutseõppeasutuse kiitusega. Põhikooli kiitusega lõpetajat tunnustatakse 200 euroga, gümnaasiumi kuldmedaliga lõpetajat 350 euroga ja hõbemedaliga lõpetajat 200 euroga ning kutseõppeasutuse kiitusega lõpetajat 350 euroga.

Preemiataotluse esitab kool kirjalikult Hiiumaa vallavalitsusele igal aastal 25. Maiks. Õppepreemia annab Hiiumaal asuva kooli lõpetajale üle valla esindaja pidulikul lõpuaktusel. Väljaspool Hiiumaad õppiva õpilase preemia üleandmise korraldab vallavalitsuse haridus- ja kultuuriosakond koostöös kooliga.

Hääletusel toetas volikogu eelnõud ühehäälselt.

7. Emmaste raamatukogu põhimäärus

Osavalla vanem Hergo Tasuja tutvustas Emmaste raamatukogu põhimääruse eelnõud ja lisas, et eesmärk on kõigi hallatavate

30. mai volikogu istungi kokkuvõte

Istung toimus Kärdlas vallamajas kell 15–16.30.

1. Infotund

Reili Rand andis ülevaate vahepealsest perioodist. Personali-teemad: homsel valitsuse istungil on Emmaste lasteaia direktori konkursi tulemuste kinnitamine. Arhitekt-planeeringute spetsialisti kohale laekusid kolme kandidaadi dokumendid, kahega käivad vestlusvoorud.

Luidja maja: Tallinna halduskohus tühistas Hiiumaa vallavolikogu

asutuste põhimäärused vastavusse viia. Raamatukogu on neist esimene. Hääletusel toetas volikogu eelnõud ühehäälselt.

8. Hiiumaa valla vara valitsemise kord (I lugemine)

Jurist Kairi Arunurm tutvustas valla vara valitsemise korra eelnõud. Eelnõud arutati ja suunati teisele lugemisele. Volikogu liikmete muudatusettepanekuid eelnõule oodatakse 31.maini.

9. Puudega inimesele elu-ruumi kohandamiseks toetuse määramise kord

Vallavanem Reili Rand tutvustas eelnõud ja selgitas, et meetme kaudu on võimalik toetada puuetega inimeste liikumisega seonduvat, hügieenitoimingute ja köögitoimingute parandamist. Vallavalitsus on alustanud esmase info kogumist ja seejuures on välja toodud, et lõpliku otsuse teeb volikogu. Hiiumaal saab toetusega abi kuni 10 abivajajat. Hääletusel toetas volikogu eelnõud ühehäälselt.

10. Hiiumaa valla heakorra eeskiri (I lugemine)

Vallasekretär Helen Härmson tutvustas Hiiumaa valla heakorra eeskirja eelnõud. Eelnõud arutati ja suunati teisele lugemisele. Volikogu liikmete muudatusettepanekuid eelnõule oodatakse 31. maini.

otsuse ja seega jääb kehtima Hiiu vallavolikogu otsus võõrandada maja Signe Voolainele.

Seoses maavalitsuse tegevuse lõppemisega ja omavalitsusele üle tulevate ülesannetega on vallavalitsus moodustanud turvalisuse nõukogu, kes on esimest korda kohtunud. Lähiajal on tulemas nii koolitusi kui koostööd partneritega.

Volikogu liige Artur Valgu küsimus oli, miks tuli vallavalitsus tuli mullu Luidja maja eelnõuga volikogusse. Reili Rand vastas, et volikogu arutas seda küsimust, kuna varasema volikogu otsuse peale oli esitatud vaie. Valitsuse seisukoht oli, et kõiki huvitatud osapooli ei koheldud võrdselt. Tänaseks on kohus oma otsuse teinud.

Valk küsis lisaks, kas edasi kaebamine on otsustatud. Rand vastas, et sellist otsust ei ole.

Inge Taltsi küsimus puudutas 4 Energia müüki: kellega on vallavalitsus läbi rääkinud, et koostööleping kehtib? Reili Rand vastas, et koostööleping on koostatud kaasates juriidilist kompententsi ja see kehtib ka osapoolte muutmisel. Infovahetus on toimunud nii juhatuse liikme tasandil kui arendusjuhiga.

Talts küsis lisaks, kas vallavane-mat ei tee rahutuks, et need, kes on Hiiu vallale hüvesid lubanud, on otsustusprotsessis tagaplaanil. Rand vastas, et läbirääkimisi müügitehinguks peavad omnikud ning vallal on juriidiliselt pädev leping, mis kuulub täitmisele.

Aivar Viidik andis teada, et on osalenud Kärdlasadama nõukogu töös, Kärdlasadama põhikooli hoolekogu istungil ja Hiidlaste koostöökogu istungil ning lisaks arengukava tööühma koosolekul.

Antti Leigri küsimus puudutas viimase volikogu istungi salvestisi: need on poolikud, kas on tehtud valik?

Aivar Viidik vastas, et küsis seda valla IT-spetsialistilt ja tema kinnitas, et eelmise volikogu mõlemad klipid peaks olema kättesaadavad. Rand lisas, et eel-

mise volikogu istungi alguses oli videosalvestusega tehniline rike, mistõttu puuduvad esimesed 52 minutit.

Inge Talts küsis: kui video ei ole vaadatav, kas siis ei peaks olema protokoll asemel stenogramm? Aivar Viidik vastas, et olemas on protokoll ja lisaks helisalvestis, mis on kõigile soovijatele kantselei kaudu kättesaadav. Volikogu istungid on avalikud, et kogukonna liikmed ja huvilised saaks osa võtta.

2. Ettepaneku tegemine pileti-hinna kehtestamiseks

Piret Sedrik tutvustas eelnõud ja selgitas, vallavalitsus on volikogule otsustamiseks ette valmistatud kaks alternatiivset eelnõud: 0-piletihinna kehtestamise toetamine või täna kehtivate hindadega jätkamine lisades sõidu-soodustused kahele sihtgrupile: üle 65aastastele ja õpilastele.

Reili Rand lisas, et eile kogunes erakorraliselt Hiiumaa vallavalitsus, et võtta seisukoht maakondliku ühistranspordi korraldamises. Vallavalitsuses üksmeelset seisukohta ei kujunenud.

Vallavalitsuse liikmete peamine murekoht oli antud põhimõtte jätkusuutlik riigipoolne rahastus. Aruteludes ei ole pileti hind olnud esmaseks bussiliikluse probleemiks. Vald on võtnud eesmärgiks bussivõrk süsteemselt ümber korraldada, et tagada hiidlastele parem bussiyhendus. Vallavalitsus tõi välja ka tasuta pileti positiivse mõju: tänu sellele jääb hiidlastel rohkem raha kätte – mullu oli Hiiumaa maakonnaliinide piletitulu 55 000 eurot – ja ka omavalitsus saab maakondlikele bussiliinidele suunatud ressursse kasutada muul otstarbel.

Rand lisas, et valitsuse selline meede ei tohi halvendada parvlaevayhenduse kvaliteeti: meie jätkuv ootus on regulaarne püsiyhendus.

Artur Valgu küsimus puudutas lisaraha: kas sellega on võimalik liinikilomeetreid lisada ja graafiku tihedust tõsta. Piret Sedrik vastas, eesmärk on üle vaadata kogu liinivõrk, kuid antud päe-

vakorrapunktiis on otsustamisel ainult pileti hind. Aivar Viidik luges ette lõigu enda kirjavahe-tusest Kadri Simsoniga, milles Simson kinnitas, et riigieelarves on raha olemas, et piletiraha katmisele lisaks teha ka vajalike liinide tihendamisi. Samuti on kõigi avaliku teenindamise lepingu liinide puhul arvesse võetud elukalliduse kasvamisest tulenevaid iga-aastaseid indekseerimisi.

Artur Valgu küsimus oli, kauaks vallavanem hindab, et tasuta ühistransporti on.

Reili Rand vastas, et täna kehtivas riigieelarve strateegias on kirjas, et tasuta transport on plaanitud neljaks aastaks ja ei oska muud ennustada.

Tiit Paulus küsis, et kas uues riigihankes on arvestatud liinikilomeetrite mahu suurenemisega? Piret Sedrik vastas, et uue perioodi hankes on kavandatud suurem liinikilomeetrite maht kui praeguse lepingu järgi.

Tarmo Mänd küsis, et kui valitsusel ei ole ühtset seisukohta, siis kas on tegemist valitsuskriisiga. Millist varianti toetab vallavanem ise?

Reili Rand vastas, et demokraatia juurde käib arvamuste paljusus ja lõplik otsus on volikogu teha. Isiklikult olen selles osas samuti skeptiline, kas see on meie kõige põletavam probleem ühistranspordis, kuid ei suuda põhjendada, millist negatiivset mõju selline riigipoolne toetus hiidlastele avaldaks – selle tulemusena jääb nii inimeste makstav piletitulu kui ka kohaliku omavalitsuse ressurssteiste teenuste jaoks kasutada. Isiklikult arvan, et võiksime nõustuda maanteeameti soovitusega. Samas peame tõsiselt tegelema Hiiumaa ühistranspordi süsteemsema ümberkorraldamisega.

Inge Talts küsis, et kui tuleks 0-pilet, siis kas kaoks ära kooliõpilaste bussikaart. Piret Sedrik vastas, et selleks, et jätkuvalt saada statistikat bussivõrgu kavandamiseks, tuleb tasuta transpordi puhul kasutusse valideerimiskaart ja bussijuhil on võimalik väljastada ka 0-piletit: kui pole kaarti, saab

märkida nullpiletiga sõidu.

Riho Rahuoja küsis, kas toimivad samad valideerimiskaardid, mis Tallinnas? Piret Sedrik vastas, et Hiiumaa valideerimiskaart kehtib juba täna nii Tallinnas kui Tartus ning kaarti isikustama ei pea.

Tiit Paulus tundis huvi, et kui kehtestame piletihinna, mis siis on parem Piret Sedrik vastas, et sellisel juhul jääb kehtima inimestele tuttav olukord.

Tarmo Mänd küsis, mis on sellisel juhul alternatiiveelnõu eesmärk. Reili Rand vastas, et valitsus tõi volikogu lauale mõlemad võimalikud variandid. Alternatiiveelnõu tingis ebakindlus, kas taoline toetus jätkub ka pärast järgmise aasta Riigikogu valimisi ning hiljem sellist soodustust tagasi pöörata on juba keerulisem.

Inge Talts soovis täpsustust, mille osas on tagasi pööramine keerukas ja kas see on oma olemuselt oluliselt mahukam töö kui saada toetust 400 000 eurot nelja aasta jooksul?

Reili Rand täpsustas, et juhul kui riik tasuta transporti enam ei do-teeri, tuleks puudu olev ressursse leida kohalikul omavalitsusel.

Arutati eelnõusid ning volikogu liikmed tegid avaldusi.

Aivar Viidik tegi koalitsiooni nimel muudatusettepaneku täiendada esimest eelnõud. Toimus arutelu, mille järgselt võttis ta selle tagasi.

Aivar Viidik pani hääletusele kaks vallavalitsuse esitatud konkureerivat ettepanekut ja andis teada, et loevad poolthääled: hääle saab anda ühe eelnõu poolt. Ettepaneku kehtestada 0-euro pileti poolt oli 17 volikogu liiget. Teist eelnõud ei toetanud ükski volikogu liige. Seega otsustas Hiiumaa vallavolikogu otsustas teha maanteeametile ettepaneku kehtestada Hiiu maakonna avaliku liiniveo lepingute alusel toimuvatele bussiliinidele pileti hind väärtuses 0 eurot.

3. Muud küsimused

Aivar Viidik andis teada, et järgmine korraline volikogu istung toimub 21. juunil Käinas.

Noppeid vallavalitsuse otsustest 25. aprillist 24. maini

Otsustati Hiiumaa Loodus- ja Tegevuskeskusel korraldada ehitustööde avatud hankemenetlusega riigihange „Elamuskeskuse Tuule-torni ehitustööd“, mille eeldatav maksumus (ilma käibemaksuta) on 1 976 000 eurot.

Otsustati Kärdlasadama osavalla valitsusel korraldada lihthange „Kärdlas linn Kalda tn 11 lasteaia rekonstrueerimise põhiprojekti koostamine“, mille eeldatav maksumus (ilma käibemaksuta) on 26 000 eurot.

Kuulutati välja lihthange Kärdlasadama ujuvsild nr 4 ehitamiseks pakkumuste esitamise aeg: 21. mai kell 12 ja hanklepingu täitmise tähtajaga 30. juuni 2018 ning ühe kiirloomadisaama ja

kümne elektrijalgratta komplekti soetamiseks pakkumuste esitamise tähtajaga 24. mai kell 12 ja hanklepingu täitmise tähtajaga 30. juuni 2018.

Tunnistati edukaks Roograhusadama riigihange.

Eraldati omaosaluse fondist projektide kaasfinantseeringuks: Hiiu Valla Kultuuri ja Vaba Aja Keskusele 540 eurot, Hiiu Valla Raamatukogule 25,50 eurot ja Käina Huvi ja Kultuurikeskusele 292,50 eurot ning SA-le Hiiumaa Spordikool projektide kaasfinantseeringuks 120 eurot. Samast 510 eurot Hiiumaa valla õpilaste transpordikuluks Läänemaale KEAT-võistlustele 5. juunil, 500 eurot IX Tuulekala festivali kor-

ralduse toetuseks ja 320 eurot Kärdlas Noortemaja tegevuseteks ja 500 eurot Hiiumaa kunstnike B7 kunstiprojektiis osalemise kulude katteks Rügeni saarel.

Kehtestati Palade põhikooli saali, Suuremõisa lasteaed-põhikooli võimla ja Pühalepa valla kultuuri- ja noortekeskuse ruumide kasutamise hinnakiri.

Kinnitati tuletornide lahtiolekua-ajad ja piletihiinad (vt lk 9).

Pakendiringluse koordineerimine otsustati anda üle Käina prügilale.

Moodustati riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse, vabaühenduste ja ettevõtjate koostöö ning „Siseturvalisuse arengukava

2015-2020“ elluviimise koordineerimiseks maakonnas Hiiumaa turvalisuse nõukogu.

Kinnitati Palade lasteaia hoolekogu koosseis alates 17. aprillist 2018: noorema rühma vanemate esindaja Anne Luukas, vanema rühma vanemate esindaja Gerda Danieljants, õpetajate esindaja Ruth Suviste ja valla esindaja Liisi Mäeumbaed. Kinnitati Palade lasteaia arengukava.

Otsustati määrata Hiiumaa valla esindajaks Hiiumaa ametikooli nõunike kogusse Liili Eller.

Kinnitati Hiiumaa Noorsootöö Keskuse koosseis: 1 juhataja töökoht, 1 noorsootöö koordinaator, 3 noorsootöö spetsialisti, 1 noortenõustaja ja 1 koristaja.

Moodustati üleriigilise heakorrakonkursi „Eesti kaunis kodu 2018“ Hiiumaa valla hindamiskomisjon: komisjoni esimees Reili Rand ja liikmed Loona Pallase, Ülles Näk-si, Merle Kääri, Liina Siniveer ja Raina Smill.

Otsustati kiita heaks Hiiu valla, Käina valla ja Pühalepa valla 2017. aasta majandusaasta aruanne ning esitada volikogule eelnõu „Emmaste valla 2017. a majandusaasta aruande kinnitamine“. Kinnitati OÜ Neli Aastaaega 2017. aasta majandusaasta aruanne.

Arutati Käina kaubanduskeskuse asukohta: vallavalitsus palub seisukohta Käina osavallakogult.

Käina osavalla valitsus võtab tööle hooldustöö spetsialisti

Hooldustöö spetsialisti peamiseks ülesanneteks on:

- Koduteenuste osutamine vastavalt osavalla ja abivajava isiku vahel sõlmitud koduteenuste osutamise lepingule ja hooldamiskavale, sealhulgas: kliendi varustamine toiduainetega, ravimite ja esmatarbekaupadega, vajadusel toidu valmistamisel abistamine, vee- ja küttepude toomine eluruumi, eluruumi korrastamine ja kütmine abistamine, pesupesemise korraldamine, esmase arstiabi korraldamine, abistamine kliendi asjaajamisel ja dokumentide vormistamisel, kliendi seisundi analüüsimine, esmane sotsiaalnõustamine jne;
- Sotsiaaltranspordi teenuse osutamine.

Hooldustöö spetsialisti tööpiirkond on Hiiumaa vald, Käina piirkond.

Nõudmised kandidaadile:

- Omab vähemalt keskharidust või on läbinud hooldustöötaja koolituse
- On valmis tööalastel koolitustel osalemiseks
- Omab head suhtlemis- ja kuulamisoskust ja kogemusi inimestega suhtlemisel
- On viisaks, kohusetundlik, usaldusväärne, otsustus- ja vastutusvõimeline
- Oskab eesti keelt kõnes ja kirjas
- Omab B-kategooria juhilube
- Arvuti kasutamise oskus

Pakume:

- Mitmekesist ja vaheldusrikast tööd
- Arenguvõimalusi ja erialaseid koolitusi
- Tegusat ja sõbralikku kollektiivi

Motiveeritud sooviavaldus koos palgasooviga, elulookirjeldus ja haridustõendava dokumendi koopia palume saata Käina Osavalla Valitsusele digitaalselt allkirjastatuna kaina@hiiumaa.ee hiljemalt 3. juuniks 2018. a.

Täiendav info: heli.tuisk@hiiumaa.ee

Lipupäev 4. juunil

Eesti lipu päeva tähistatakse Hiiumaal Kärldas Pritsumaja torni riigilipu heiskamisega 4. juunil kell 7 hommikul. Pidulikkust lisab Hiiumaa gümnaasiumi segakoor Timo Lige juhendamisel. Hiiumaa muinsuskaitse selts kingib lipupäeva puhul ühele organisatsioonile riigilipu.

Korraldajad: Hiiumaa muinsuskaitse selts, Hiiu maakonna tuletõrjehing ja Hiiumaa vald

Värvikampaania: kodusaar kauniks!

Värvikampaania kodude välisilmete kaunimaks muutmiseks toimub sel aastal 31. augustini. Selleaastased soodustingimused elanikele on 30% ehitusmaterjalide kaupluse Faasion hinnakirja järgsest maksumusest. Värvikampaanias osalemiseks peab omanik võtma talle sobivast vallamajast värvipassi, mille alusel kehtib hinnasoodustus värvikampaania toodetele. Täpsem info valla kodulehel vald.hiiumaa.ee või kohalikust vallamajast.

Kohalikud teed raskeveokitele avatud

Pikast kevadest tingituna pikendati märtsis piiranguid kohalikel teedel liiklemisele üle 3,5 t teljekoormusega raskeveokitele. 4. maist avasid Käina ja Kõrgessaare osavald oma territooriumil kohalikud teed liiklemiseks. Emmaste avas raskeveokitele oma osavalla teed 23. mail.

Pühalepa osavalla kohalikud teed on suletud aastaringsest. Valla valitsus väljastab taotluse ja garantiikirja tegemisel tee kasutamiseks eriloa. Eriluba on tasuta ja seda saab taotleda kas kohalikus osavallas või meiliaadressil valitsus@hiiumaa.ee.

Kärldla ujumissillad vees

18. mail paigaldasid Firelli Haljastuse töötajad Kärldasse Hausma tee algusesse taas täies pikkuses ujumissilla, mille pontoonide vette laskmist madal veetase seni segas. Samuti ootab kasutajaid Rannapaargu juures asuva ujumiskoha ujumissild.

USA saatkonna esindajad Hiiumaal

Möödunud nädalal külastas Hiiumaa vallavalitsust Ameerika ühendriikide suursaatkonna esindus: regionaalse julgeoleku ülem Omar Facuse, administratiivjuht Teresa Rotunno ja julgeolekuosakonna vanemuurija Tauri Pärn, keda saatis saatkonna koostööpartner Vilma Tikerpuu. Saatkonna esindajad said ülevaate Hiiumaast ja valla toimimisest.

USA saatkonna esindus külastas ka Palade kooli, Hiiumaa gümnaasiumit ja Kärldla põhikooli ning tutvus Hiiumaa vaatamisväärsustega.

Emmaste kaasava eelarve võitis Tärkma sadama tee

Emmaste osavallas läbi viidud kaasava eelarve rahvahääletusel kogus enim toetust Tärkma sadama juurdesõidutee mustkatte alla viimine, mille toetuseks andis hääle 95 inimest. Teiseks jäi idee teha korda ja valgustada Emmaste osavalla bussipeatused, mida eelistas 66 inimest.

Et kaasava eelarve vahenditeks on ette nähtud 20 000 eurot ning Tärkma sadama juurdesõidutee idee hinnanguline maksumus on 10 500 eurot, siis tehakse rahvahääletust korraldanud komisjoni poolt vallavalitsusele ettepanek realiseerida ka teiseks jäänud idee.

Veel olid rahvahääletusel ideed

Emmaste mõisa ehk Emmaste põhikooli ala mustkatte ja liikumisteede parandamine, idee korradada roheala raamatukogu ja keskuse parkla vahel, päevakeskuse teede ja parkla mustkatte alla viimine ning Emmaste kooli juurde katusega rattaparkla ja bussipeatuse rajamine.

Kaasava eelarve rahvahääletusel püstitati rekordid. Nii esitati 14 ettepanekut kaasava eelarve vahendite kasutamiseks ja rahvahääletusel, mis toimus 21.-29. maini, osales koguni 209 osavalla elanikku.

Esimese jaanuari seisuga elas Emmaste osavallas 1241 inimest. Rahvahääletusel said osaleda vaid 16-aastased ja vanemad, mis tähendab, et osalemisaktiivsus oli umbes 20 protsenti.

Võrdluseks: 2016. aastal osales

99 ja 2017. aastal 46 inimest.

„See annab aimu, et kaasava eelarve kasutamine investeerimisotsuste tegemiseks on juurdunud ning sellega tuleks jätkata,“ ütles Emmaste osavalla vanem Hergo Tasuja. „Kõrget osalemisaktiivsust tuleb tunnustada, eriti kuna saime ka tagasisidet, et hääletamine võiks lihtsam olla,“ lisas Tasuja ja viitas et edaspidi võiks ehk kasutada volis.ee keskkonda.

Kaasava eelarve põhimõtted olid sisse viidud kahes endises vallas: Emmaste ja Hiiu vallas. „Eelarve menetlemise käigus pidas Emmaste osavald vajalikuks kaasava eelarvega jätkata,“ ütles vallavanem Reili Rand. Ta lisas, et aasta lõpuks peab volikogu kujundama seisukoha, kas üle valla minnakse edasi kaasava eelarvega või mitte.

Lasterikaste perede kodutoetus

Riiklik tagastamatu toetus eluasemetingimuste parandamiseks ja kaasajastamiseks on mõeldud lasterikastele peredele, kus kasvab vähemalt kolm kuni 19-aastast (kaasa arvatud) last ja kelle 2017. aasta keskmine maksustatav tulu ühe leibkonnaliikme kohta on kuni 355 eurot.

Toetusskeemi sihtgrupiks on madala sissetulekuga leibkonnad, kellel puudub kas leibkonnas vajadustele vastav eluase või olemasolev eluase ei vasta elementaarsetele elamistingimustele (sealjuures puudub vee- ja kanalisatsioonisüsteem või pesemisvõimalus, katus ei ole vettpidav või küttekolded ei taga eluaseme optimaalset siseõhu temperatuuri).

Ühe projekti maksimaalseks toetussummaks on **8 000 eurot**. Taotleja, kellele on varasemalt kodutoetust eraldatud mitte rohkem kui ühe korra, võib toetust taotleda kuni **5 000 eurot**. Korduva toetuse taotlemise hetkeks peab eelmine toetus olema kasutatud sihtotstarbeliselt,

projekt tähtaegselt lõpetatud ja KredExile esitatud toetuse kasutamise lõpparuanne.

Taotluste esitamise tähtaeg on **11. juuni 2018**. „Kodutoetus lasterikastele peredele“ taotlemise täpsemad tingimused on saadaval KredExi kodulehel. Lisaküsimuste korral vastavad taotlejate küsimustele kodutoetuse haldurid: Kersti Saar, tel 6674 109, Aire Oolup, tel 6674 120, Anu Holmberg, tel 6674 110. Infot saab ka eposti aadressilt toetused@kredex.ee

Hajaasustuse programm

Hajaasustuse programmi taotlusvoor on avatud kuni **11. juunini**.

EASi hajaasustuse programmi kaudu rahastatud toetuse abil on võimalik välja ehitada veevärk ja kanalisatsioon, teha korda koduõuest suurele teele viiv juurdepääsutee või paigaldada

autonoomseid elektrisüsteeme. Projektide teostumisse panustavad võrdselt nii riik, kohalik omavalitsus kui ka taotleja.

Maksimaalne toetus majapidamisele on **6500 eurot**. Toetuse osakaal projekti maksumusest on maksimaalselt 67% ja omafinant-

seering vähemalt 33%.

Hajaasustuse programmi taotlusi võetakse tänavu vastu kuni 11. juunini allkirjastatuna paberil või digitaalselt osavallavalitsuses üle Hiiumaa. Taotlusvormid on leitavad valla veebilehel vald.hiiumaa.ee

Tammesid istutati üle Hiiumaa

Maikuus istutati EV100 Hiiumaa tammik, mis sai alguse Käina kooli tam-mepargi rajamisega.

Eesti juubeliaastal rajatakse üle Eesti 100 tamme tammikuid. Need on pargid, alleed või tam-mesalud, kus kasvab sada tamme. Tamme istutamisega Eesti 100. sünnipäevaks saab igaüks jätta märgi oma riigi ajalukku ja teha väärika kingituse Eestile.

Hiiumaal istutati tammed erinevatesse piirkondadesse, et selliselt luua Hiiumaa tammik. Pikemad alleed istutati Käinasse ja Emmastesse – mõlemas paigas kooli juurde suunduva kergliik-lustee äärde. Ka Kärddlasse Kalda haljasalale istutati suurem 10 tammest koosnev salu.

Käinas istutas Käina kooli 9. klass koos Hiiumaa ametikooli maasti-kuehituse õpilastega 23 tamme: ühe tamme iga abiturienti eest, ühe sümboolselt koolile, ühe ametikoolile ja ühe vallale. Oluli-se panuse tammede kasvama mi-nemisele Käina päästekomando, kes aitas istikuid kasta nii istuta-mispäeval kui hiljem nelja nädala jooksul. Aitäh päästjatele!

Emmastes istutasid õpilased tutipäeval kergliiklustee äärde 10 tamme 10-meetriste vahede-ga, et sellega sümboolselt jälle korrata numbrit 100. Õpilased mõõtsid matemaatika tunnis puude tulevased asukohad kaar-dil, kaevasid koostöös EMKOga ja istutasid. Hiljem hoolitseb puude eest loodusõpetuse tunnis prae-

Istutamise ja toetamise näitas ette ametikooli maastikuehituse juh-tõpetaja Loona Pallase. Liina Siniveer

gune 5. klass. Palade põhikooli ja Suuremõisa lasteaed-põhikooli 1. klassid istutasid Pühalepa vana vallamaja asukohta kaks tamme.

Sõruotsa külaselts rajas Sõrule seitsmest tammest koosneva salu, Orjaku külaselts istutas Orjakusse kolm tamme ja Kõpu piirkonna arendusselts Valguskiir rahvamaja juurde kuus tamme. Kaigutsisse pandi kasvama kokku kaheksa tamme.

Kolm tamme istutati Roograhu

sadamasse. Valla töötajad istu-tasid Kärddlasse Kalda haljasalale 10 tamme.

Tammeistikud tõi kokkuleppel paikadesse üle Hiiumaa vald, samuti pakuti vajadusel istuta-misaukude valmis kaevamist ja mulda, vajadusel koostöös Hiiumaa ametikooliga nõustamist kasvukeskkonna ja hoolduse osas, kokkuleppel istutamispäevaks pidulikkuse lisamiseks kringlit. Istutajatelt oodatakse valmisolekut hoolitseda istiku eest kasvuperioodil.

Riigihalduse ministri esimene visiit toimus Hiiumaale

Mai teisel nädalal külastas hiljuti ametisse asunud riigihalduse minister Janek Mägi Hiiumaa vallavalit-sust, kus volikogu ja valit-suse esindajatega arutati Hiiumaa valla arenguvaja-dusi ning riigi töökohtade Tallinnast väljaviimise plaane.

Minister toetab, et Hiiumaale võiks tulla 100 riigi töökohta ning soovitas vallal ise selgeks teha, milliseid kohti Hiiumaa vajab ja millised siia sobivad.

“Vald ootab lisaks töökohtadele riigi tuge ka kvaliteetse elukesk-konna kujundamisel ja taristu loomisel, et inimeste elukaar oleks täies ulatuses kaetud. See

puudutab kvaliteetset kooliha-ridust, selleks Kärddla põhikooli uuendamise toetamist, vaba aja veetmise võimaluste loomist ja Hiiumaa spordikeskuse rajamist ning läbi sotsiaalkeskuse välja-ehitamise ka eakatele suunatud hoolekannet,” rõhutas Hiiumaa vallavolikogu esimees Aivar Viidik.

KIK toetab eraisikute vee- ja kanalisatsiooni-taristu rajamist

Ühisveevärgi ja -kanalisat-siooniga liitumiseks või reovee kogumise nõuete-kohase mahuti paigalda-miseks saab keskkonna-investeeringute keskuse kaudu toetust taotleda alates 5. juunist.

Toetust antakse elamu ühen-damiseks ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga, elamu ko-gumismahuti rajamiseks või ümberehitamiseks. Toetust ja-gatakse piirkonnas, kus puudub ühiskanalisatsioon ning kus on teada, et ühisveevärgi ja -ka-

nalisatsiooni lähima viie aasta jooksul ei rajata.

Toetust ei anta elamuisestse to-rustike ehitustööde, sh veemöö-dusõlmede rajamiseks, varase-malt teostatud tööde rahastami-seks või hoonestamata kinnistule torustiku rajamiseks.

Toetuse suurus lähtub sarnaste ehitustööde tänavu jaanuaris välja selgitatud keskmisest mak-sumusest ning sõltub rajatava torustiku pikkusest. Keskmised toetuste summad jäävad vahe-mikku 2000-2500 eurot. Toetu-se väljamakse tegemisel peab KIK tulumaksuseaduse kohaselt

väljamakstavast toetusest kinni tulumaksu. Taotleja katab ise 34% taotluse summast.

Kui on rajatud liitumispunkt nii vee- kui ka kanalisatsiooniga lii-tumiseks, siis on toetuse saamise eelduseks liitumine mõlema tee-nusega. Ühe kinnistu kohta võib esitada ühe taotluse.

Toetusmeetme töötas välja Kes-konnaministeerium, toetust antakse Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist.

Vaata lisa: www.kik.ee/et/toeta-tav-tegevus/eraisikute-vee-ja-ka-nalisatsioonitaristu-rajamine

Pivarootsi sotsiaaltuusikutega lastelaager

Sel suvel korraldab Hiiumaa vald 7–15aastaste laste osalemise Pivarootsi lastelaagri 10.–15. juulil toimuv asagrivahetuses.

Laagris osalemine sotsiaaltuusikuga on mõeldud vähekindlustatud peredele. Hiiumaalt on oodatud 35 last. Laagrisse ja tagasi Hiiumaale toob lapsed täiskasvanud saatjaga buss. Laagris on lapsed kohapealsete juhendajatega.

Rohkem infot laagripaiga kohta saab veebilehelt: puhkekeskused.ee/pivarootsi/

Lisainfo saamiseks ja laagris osalemiseks palume pöörduda kohalikku sotsiaalosakonda või saata digitaalselt allkirjastatud avaldus e-kirjaga: carol.kirss@hiiumaa.ee hiljemalt 10. juuniks.

Laste loovus- ja seikluslaager Kõpus

Kõpu külla laste loovus- ja seikluslaagrisse ootavad korraldajad sel suvel palju lapsi seiklema, mängima, meisterdama ja ise tegema ägedaid asju. Kõpus on suvel võrratult ilus, samuti on siin hea rahulik ning turvaline keskkond, mistõttu lastelaagriks on see ideaalne paik. Laagris on olulisel kohal personaalsus, aktiivsed tegevused ja omavaheline suhtlemine. Laager on nutivaba, mistõttu kõik nutiseadmed saavad terve nädala puhata mobilaagris.

Lastelaager toimub kahes vahetuses: 1.–7.juuli ja 8.–14. juulil. Laagrisse on oodatud lapsed vanuses 8.-13. eluaastat. Kohti ühes vahetuses on kokku 30. Laagrit korraldab Hiiumaa Lastekaitse Ühing.

Hiiumaa vähekindlustatud perede lastel on võimalik laagris osale-miseks taotleda toetust vallavalitsuse sotsiaalosakonnast – selleks pöörduge lähimasse vallamajja.

Toetuste taotlemine

Toimetulekutoetuse ja muude sotsiaaltoetuste taotluste vastu-võtmine toimub

Suuremõisa raamatukogus 14. juunil kell 10–12 ja Palade spordi-hoones kell 13–14. Info: Urme Soonvald, urme.soonvald@hiiumaa.ee, tel 463 6844 või 521 0997.

Kärddlas (Keskväljak 5a, tuba 220): 11.–15. juunil, 12. juunil kl 10–12 Kõrgessaare vallamajas, 14. juunil kl 11–12 Kõrgessaare Valitsejama-jas. Info: Pille Alevi, pille.alevi@hiiumaa.ee, tel 505 5746 või 463 6094

Transporditeenus

Kõrgessaare osavallas sotsiaaltransporditeenuse osutamine eaka-tele ja puudega isikutele kohalikeks sõitudeks – info Heli Haraku telefonil 469 3712 või 5333 9472

Kärddlas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiinasutusesse eakatele ja puudega inimestele – info Pille Alevi telefonil 463 6094

Mängude maja saun

9. ja 22. juunil kl 15–17 meestele, kl 17–19 naistele. Pileti hind 2,30.

Detailplaneeringud

Hiiumaa vallavalitsuse 10.05.2018 korraldusega nr 333 kehtestati Hiiumaa vallas Sarve külas asuva Naistlaiu sadam katastriüksuse detailplaneering (DAGOpen OÜ töö nr 17-02). Naistlaiu sadam katastriüksuse (63901:001:1197) detailplaneeringuga määratakse ehitustingimused sadamahoone ja sadamarajatiste rajamiseks.

Hiiumaa vallavolikogu 17.05.2018 otsusega nr 61 kehtestati Hiiumaa vallas Tubala külas asuva Nuudi katastriüksuse detail-planeering (DAGOpen OÜ töö nr 17-23). Nuudi katastriüksuse (63901:001:0771) detailplaneeringuga muudetakse Pühalepa valla keskosa üldplaneeringut Nuudi katastriüksuse piires muu-tes põllumajandusmaa pere- ja ridaelamumaaks ning määratakse ehitustingimused elamu ja abihoonete rajamiseks.

Võimalus Kärddla elanikele

Hiiumaal puudutab see toetusvõimalus Kärddla linna reoveeko-gumisala, mujal käib taotlemine hajaasustuse veeprogrammi kaudu.

Taotlema on oodatud kinnistuomanikud, kelle kinnistule on rajatud vee- ja kanalisatsiooni liitumispunktid, kuid kes siiani mingil põhju-sel ei ole liitunud ühisveevärgiga ja ka need, kellele hetkel Kärddla IV projektiga vee ja kanalisatsiooni liitumispunktid rajatakse.

Mahuti paigaldamine on ainus alternatiiv reoveekogumisalal paikneval kinnistul reovee käitlemiseks, sest septiku kasutamine ja immutamine on keelatud.

Kinnistule kogumismahuti rajamist toetatakse sellisel kinnistul, kus puudub ühiskanalisatsiooniga liitumise võimalus ning Kärddla linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas ei ole plaanis ühiskanalisatsiooni rajamist viie aasta jooksul.

Hiiumaa Teataja küsitlus

Hiiumaa vald on juba üle poole aasta vallakodanikele ja kõigile huvilistele vallas toimuva koha infot vahendanud. Et lugejate vajadustele paremini vastata, palume teie tagasisidet vallalehele ja info vahendamisele üldiselt. Vastata saab nii Hiiumaa valla veebilehel vald.hiiumaa.ee vt “Hetkel oluline” või tuues paberkandjal vastused lähimasse vallamajja hiljemalt 15. juuniks. Vastustest teeme kokkuvõtte järgmises Hiiumaa Teatajas. Aitäh selle panuse eest!

Liina Siniveer
Hiiumaa valla avalike suhete spetsialist

Eesti ja maailma uudiseid jälgin peamiselt: (märgi kõik sobivad)

- ☐ Teleuudised
- ☐ Raadiouudised
- ☐ Ajalehed paberkandjal
- ☐ Uudisportaalid
- ☐ Facebooki, Instagrami vm sotsiaalse meedia vahendusel
- ☐ Muu:

Kommentaariid:

Hiiumaa kohta uudised saan peamiselt (märgi kõik sobivad)

- ☐ www.hiiumaa.ee
- ☐ Hiiu Leht
- ☐ vallaleht Hiiumaa Teataja
- ☐ Hiiumaa valla veebileht vald.hiiumaa.ee
- ☐ valla Facebooki leht
- ☐ Facebooki grupid
- ☐ Kadi raadio
- ☐ Naabritelt, sõpradelt, kolleegidelt
- ☐ Muu:

Kommentaariid:

Vallalehest Hiiumaa Teataja loen huviga: (märgi kõik sobivad)

- ☐ Oma osavalla uudised ja teated
- ☐ Teiste osavaldade uudised ja teated
- ☐ Pikemaid kirjeldusi käimasolevate või uute projektide ja valla päevakajaliste tegemiste kohta
- ☐ Uute töötajate tutvustused
- ☐ Persoonilood ja tunnustuse pälvinud vallakodanike tutvustamine
- ☐ Vallavalitsuse istungite kokkuvõte
  - ☐ Kokkuvõte kõigist otsustest
  - ☐ Lühikokkuvõte nagu tänases teatajas
- ☐ Vallavolikogu istungi kokkuvõte
  - ☐ Sh vallavalitsuse infotund
  - ☐ Sh volikogu otsuste kokkuvõte
- ☐ Riigiasutuste info ja teated (näiteks päästeamet, politsei- ja piirivalveamet jt)
- ☐ Toimunud sündmuste kokkuvõtted

- ☐ Info toetusvõimaluste ja projektivoorude kohta
- ☐ Noorteinfo
- ☐ Viimase lehekülje sündmuste kalender
- ☐ Viimaste külgede kultuuriteated ja -info
- ☐ Uute ilmakodanike nimed
- ☐ Planeeringuteated
- ☐ Muu:

Ettepanekud Hiiumaa Teataja sisu osas:

Milliseid võimalusi võiks Hiiumaa vald lisaks kasutada kodanikele info jagamiseks:

Soovin veel lisada:

Teie vanus:

- ☐ Kuni 25
- ☐ 26-35
- ☐ 36-45
- ☐ 46-55
- ☐ 56-65
- ☐ 66-75
- ☐ 76-85
- ☐ 86 või rohkem

Sugu: ☐ N ☐ M

Osavald:

- ☐ Emmaste
- ☐ Käina
- ☐ Kärdla
- ☐ Kõrgessaare
- ☐ Pühalepa
- ☐ Elan väljaspool Hiiumaad

Kristlik suvefestival tuleb Hiiumaale

Alates 1994. aastast on Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste liidus üheks suuremaks sündmuseks olnud iga-aastane suvefestival, mis tänavu toimub Hiiumaal ja on eriline mitmel moel – tavapärase juuli keskpaiga asemel on toimumisajaks hoopis 7.–10. juuni ja sel korral on suvefestival ühe päeva pikemgi.

Tänavuse festivali saamislugugi on eriline. Esmalt oli idee tutvustada Kärkla Baptistkoguduse aastapäeva ajal koos Tartu Kõrgema Usuteadusliku seminari tudengitega Hiiumaa palvelaid ja meie lugu. Lisandus mõte luua ka muuseum meie mineviku loo kohta, lõpuks kasvas sellest aga välja suvefestival.

Eelfestivali palvelate õpperänakul külastatakse kirikuloolase Toivo Pilli juhtimisel pea kõiki Hiiumaa palvelaid ja saadakse tuttavaks lugudega, mis neis paigus varem on sündinud. Priilaste lugudest kõneleb Palade priikoguduse pastor Enn Veevo. Neljapäeval lõpetatakse Nurste palvelas jumalateenistusega, kus kõneleb Hiiumaa juurtega pastor Joosep Tammo pealkirja all “Kui lugu on katkemas”.

Reedehommikused valikeskussioonid tutvustavad nii Hiiumaa vaatamisväärsusi kui usulist lugu. Võimalik on valida kolme erineva marsruudi vahel: kas teha kaasa jalutuskäik Kärkla linnas või

liituda oma autoga Käina–Kassari–Pühalepa või Reigi–Emmaste ringsõiduga. Palvelate õppekäigu teine osa algab reedel kell 13.30 Hilleste palvelas piiblitunniga “Ap 29. Meie lugu”. Piiblitunni viivad läbi eetik ja pastor Meego Remmel ning Johanna Rosenvald. Palvelate õppekäik lõpeb Kärklas baptistikoguduse palvelas – ühes vanimas tänaseni kasutuses olevas vabakoguduse hoones.

Festivali põhiprogrammi kandvaks teljeks on neli jumalateenistust. Avateenistusel teevad muusikat Astrid Nõlvak ja Timo Lige sõpradega. MOKO koguduse pastor ja luuletaja Kaarel Väljamäe on jutluse teemaks valinud “Meie...”. Muidugi on ikka ka ühislaulu, tervitusi ja lugusid erinevatelt tunnistajatelt. Reede õhtu lõpetavad kaks kontserti: koolimaja saalis astuvad üles vennad Reinarud ning vanemaid laule ja pillilugusid esitab Kärkla palvemajas ansambel Eluallikas.

Festivali põhipäev on laupäev: hommikust õhtuni leiab igaüks kindlasti midagi endale huvitavat ja vajalikku. Peale hommikumõistklust on dokumentaalfilmi “Ärkamine usu vabadusele” esilinastus. Ajaloolistel materjalidel baseeruv film on valminud kirikuloolase Toivo Pilli ja muusiku ning pastori Timo Lige eestvedamisel. Soovijatel on võimalus peale esilinastust film ka kaasa osta. Järgneval jumalateenistusel kõneleb Toivo Pilli, sel korral on teemaks “Meie lugu – koosmeelt otsides”.

Lasteprogramm, mis algab juba reedel enne avajumalateenistust,

liitub laupäeval Hiiumaa lastefestivaliga. Noorematele on külla tulemas Daniel Levi, kes annab kontserdi Kärkla linnapargis ning nukuteater Talleke näidendiga “Noa laev”.

Pärast lõunapausi võtame aega, et üheskoos mõelda pealkirja all “Terve elu”. Kaasamõtlemisfestivalil veab vestlusi erinevatel teemadel ajakirjanik Joonas Hellaema. Vestluspartneriteks on Kärkla põhikooli direktor Valeri Gramakovski ja Tartu ülikooli rektor Tõnu Lehtsaar – teema “Terve haridus”; metsateadlane doktor Raul Rosenvald – teema “Terve keskkond”; helilooja Erki-Sven Tüür ja kultuurikorraldaja Juko-Mart Kõlar – teema “Terve kunst”. Plokkide vahel musitseerivad Erkki-Sven Tüür ja Mart Metsala ning jazztrio.

Laupäeval kell 19 on evangeelne jumalateenistus. Veel enne jumalateenistust tuleb esitamisele näidend “Ümber risti retk”. Eesti EKB Liidu asepresident Gunnar Kotiesen esitab on jutluses aga küsimuse “Mis lugu?” ja ehk kuuleme ka vastust. Meie lugu võib saada ka Sinu looks – ühiseks looks koos Jumalaga. Muusika on festivali ajaks kokku tulnud house-band’ilt ja loomulikult on tunnistusi isiklikest lugudest.

Õhtukontserte on taas kaks: koolimajas astub üles jazz-trio Talts-Veevo-Kremenetski koos noore andeka laulja Gloria Jörgbergiga. Palvemajas saab aga kuulda nii vanemaid kui värskemaid laule ansambli NB esituses. Pärast õhtukontserte on võimalus olla veel kell 22 algaval lõkkeõhtul

Katri kämpingus Tubalal. Aega on, suveõhtud on ju valged...

Pühapäev on festivali lõpupäev. Kell 10 koguneme palveks ja ülistuseks, kell 11 on festivali lõpujumalateenistus ja ühtlasi ka Kärkla Baptistikoguduse 134. aastapäeva tähistamine. Lood ei lõpe – Eesti EKB Koguduste Liidu president Erki Tamm kinnitab oma jutluses, et “Lugu kestab edasi”. Ansambel NB aitab kaasa muusikas ja aastapäevale omaselt on peale jumalateenistust ühine armastussöömaaeg.

Kui pole kiiret mandrile minekuga, siis kutsub Kõrgem Usuteaduslik Seminar kell kaks Hellamaa kiigeplatsile osa võtma seminari sõprade piknikust. Ehk on Sinugi osa asuda õppima rakendusliku kõrghariduse õppekavale “Vabakiriklik teoloogia ja juhtimine”? Igal juhul – kui on huvi ja küsimusi, siis on hea võimalus küsida järgi seminari rektorilt Einike Pillilt.

Järelkontserdina pakub head muusikalist elamust ansambel Redel Ruudus. Ansambli koduleht kirjeldab repertuaari nii: “Ligi kolmeaastane Redel Ruudus (A. Kremenetski, V. Jagudina) on Eesti muusikamaastikul ainulaadne ansambel, mis esitab jazzi, folki ning popmuusikat erinevatel löökpillidel, põhirõhuga marimbal ja vibrafonil. Lauljanna Mirjam Kivisild annab löökpilliduole veel rohkem sära ja soojust ning oma erilise lauluoskusega jõuab otse kuulajate südamenteni edastades tekstide sügavat sõnumit. Ansambli repertuaari mahub nii eesti rahvakoraalide ja juudi folk-

loori meeldejäävaid meloodiaid, aafrikapärasest rütmikat kui ka tohutu suur hulk improvisatsiooni.” Tule kuulama – sissepääs on vaba nii nagu kõigil suvefestivali sündmustel!

Kui püüda festivali programmi kokku võtta, siis korraldajatena usume, et igaüks leiab midagi. Festivali „Meie lugu” muusikaprogramm sisaldab muusikat rahvalaulust kaasaegse ülistuseni, ärkamisaegsetest koguduselauludest pop-rocki ja jazzini. Neljal jumalateenistusel juhivad ülistust Timo Lige koos Talts-Veevo-Kremenetski trioga ning Mirjam Kivisild ansambliga. Nii reede kui laupäeva õhtuti toimuvad kaks paralleelset kontserti. Sel korral kingime muusikat ka linnas samal ajal toimuvale lastefestivalile. Kärkla pargis astub laupäevase lastefestivali raames üles Daniel Levi. Muusikat jagub festivalil igale maitsele ja vanusegrupile. Ka sõnalises osas on nii piiblitunde, jutlusi kui võimalust kaasa mõelda ja – miks ka mitte – kaasa rääkida. Samuti on kogu festivali ajal toimumas ka lasteprogramm – ka kõige väiksematele on tegevust kuhjaga.

Kindlasti tasub külastada suvefestivali kodulehte aadressil suvefestival.ee. Sealt leiad veelgi lisainfot nii muusikute kui kõnelejate kohta. Tule meiega koos ühist lugu kuulama ja jutustama – kõik suvefestivali sündmused on vaba sissepääsuga!

Tarmo Kähr

Kärkla Baptistikoguduse pastor

Miks sorteerida prügi?

Mida arenenum on ühiskond, seda rohkem toodetakse prügi. Seetõttu kasvab tekitatava prügi hulk aastatega, erandiks pole siin ka Eesti ega Hiiumaa.

Et seda protsessi pidurdada, on hädavajalik jäätmete sorteerimine ja taaskasutamine. Enamikku tekkivatest jäätmetest saab kodus sorteerida. Mida rohkem prügi sorteerida ja vanu esemeid taaskasutusse saata, seda vähem jäätmeid jääb konteinerisse ja vähem tuleb jäätmeveo eest maksta. Seega kokkuvõttes tuleb prügi sorteerimine tarbijale odavam. Kodumajapidamises tekkivatest jäätmetest suurema osa moodustavad pakendid NB! Pannes pakendid prügikasti, maksad topelt, sest pakendi käitlemise hind on tootele juba lisatud!

Millised pakendid sobivad segapakendikonteinerisse?

Plastpakendid: plastist joogipudelid ja -kanistrid, puhtad jogurtitopsid ja võikarbid, puhtad õli-, ketšupi- ja majoneesipurgid, puhtad kosmeetika ja hooldus-

toodete pakendid (nt šampoonipudelid), puhtad plastkarbid (nt salatikarbid), puhtad ja tühjad kilekotid ning muud plastkotid (nt suured suhkrukotid) ning muud puhtad plastpakendid.

Klaaspakendid: värvitust ja värvilisest klaasist pudelid ja purgid (sh puhtad siirupi- ja õlipudelid) ning muud puhtad klaaspakendid.

Metallpakendid: alumiiniumist ja muust metallist joogipurgid, toidu- ja joogipakendite metallkaaned ning metallkorgid, puhtad konservikarbid ja muud puhtad metallpakendid.

Paber- ja kartongpakendid: pappkastid ja -karbid, jõupaber ja paberkotid, puhtad paberpakendid.

Joogikartong: tühjad ja puhtad tetrapakendid (nt piima-, jogurti- ja mahlapakendid) ning muud tühjad ja puhtad tetrapakendid. Suuremahulised pakendid (mahlapakid jm) tuleb enne konteinerisse asetamist kokku suruda

Millised pakendid ei sobi segapakendikonteinerisse?

Plastist mänguasjad, kummist

tooted, ohtlike ainete pakendid ja kasutatud mähkmed. Akna- ja lehtklaas, valgustuspirnid ja päevavalguslambid, peegelklaas, klaasist ja keraamikast nõud ja potid. Ohtlike ainete metallpakendid (nt liimi, värvi- ja lahustitepakendid) ning aerosoolpakendid (nt õhuvärskendaja, juukselaki või vahukoore pakendid). Määratud ning vettinud paber ja papp, kasutatud pappnõud ja -topsid, foolium ja koopiapaber, ehituspaber, ajalehed ja ajakirjad, kataloogid ja reklaammaterjalid, puhas ning kasutatud kirja- ja joonistusmaterjalid ning raamat. Samuti ei ole pakend vanad riided, padjad, tekid, ehitus-, ning lammutuspraht, kraanikauss ja vana külmik.

Kui puhas on puhas pakend?

Pakendijäätmeid ei ole vaja piinliku põhjalikkusega pesta, piisab loputamisest. Oluline on, et pakend oleks toiduainetest vaba ja kui see peaks kuu aega pakendikogumispunktis tühjenduskorda ootama, ei tohiks see haisu levitama hakata. Kui mõnda pakendit on keeruline toiduai-

netest puhastada (nt piima või koore kilepakendit või jogurti kartongpakendit), siis ei ole sellise määratud pakendi koht pakendijäätmete konteiner. See on segaolmeprügi ja selle koht on sinu prügikastis.

Pakendikonteinerisse on lubatud tuua ainult pakend, mis ei sisalda toodet! Jäätmete asetamine pakendikonteineri kõrvale on keelatud!

Prügiveo reeglid

Igal ühistul ja üksikul majapidamisel on kohustus sõlmida jäätmevedajaga, kelleks on Hiiumaal AS Eesti Keskkonnateenused, jäätmeveoteenuse osutamise leping. Prügikonteinerid tuleb tühjendada sellise sagedusega, et oleks välditud konteinerite ületäitumine ning haisu ja kahjurit teke. Paneme siinkohal püsielanikele ja suvekodu omanikele südamele, et neil on kohustus oma jäätmete käitlemiseks sõlmida teenusepakkujaga leping jäätmete äraveoks oma kinnistult. Pakendikogumist Hiiumaal teostavad kolm organisatsiooni: OÜ Eesti Pakendiringlus, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon

ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ. Pakendeid saab ära anda tasuta.

On kurb vaadata, kui kodanikud viivad oma olmeprügi pakendikonteinerisse ja vahel ei vaevu isegi kotti sinna asetama, vaid see jääb lihtsalt konteineri kõrvale vedelama. Põhjus, miks pakendikonteinerid tihti on ületäitunud, on meie endi lugupidamatus teiste vastu ning püüe raha kokku hoida sealt, kus tegelikult pole see teiste kodanike suhtes aus. Kahjuks tuleb tõdeda, et prügi õigesse kohta toimetamise eest tuleb maksta, kuid see arusaam pole kõigi meie saare inimesteni veel jõudnud. Kui pakendikonteineri sisu ei vasta sihtotstarbele, siis taaskasutusorganisatsioonid ei maksa nende tühjendamise eest ja vastav arve esitatakse vallavalitsusele.

Hea kodanik, oleme hoolivamad kaaskondsete suhtes, ainult koos suudame hoida puhta oma kodusaare!

Raina Smill

Hiiumaa vallavalitsuse keskkonnaspetsialist

Kortermaja ohutus on elanike jaoks

7.–11. mail kontrollisid päästeametnikud üle Eesti kortermajade tuleohutust, tänavu juba teist korda. Olukord Hiiumaal kontrollituid viies kortermajas ei ole halb, aga kahjuks ei jäänud märkusteta ükski.

Enim on probleemiks, et puudub elektripaigaldiste korraline audit, mis aitab ennetada elektrikilbi riketest põhjustatud tuleõnnetusi. Audit teeb kindlaks, mis on maja elektrisüsteemi parandamist vajavad kohad: seejärel saab elektrik juba oma tööd teha ning muuta inimeste kodud turvalisemaks. Ühiskasutuses olevate ruumide (trepikoda, kelder, koridor) elektripaigaldiste audit peab olema läbi viidud enne 2000. aastat ehitatud hoonetes kord viie aasta jooksul ning pärast 2000. aastat ehitatud hoonetes kord 10 aasta jooksul.

Teiseks levinud probleemiks on tuletõkkeukse puudumine keldri ja trepikoja vahel. Ümberehitusega on mõnes majas vahesein eemaldatud, välisseinas olev pääs kõrvaldatud ning keldri ja trepikoja vahele paigaldatud tavaline uks. Kuidas tuletõkkeuks aitaks? Keld-

ris toimuva tulekahju suits ei tohi levida trepikotta. Trepikoda on inimeste ainuke pääsetee majast. Väljumistee peavad uksed olema alati avatavad ilma võtmeta nagu võimaldab näiteks libliklukk.

Trepikojad, koridorid, ka keldrikorruse bokside vahelkäigud peaksid olema liikumiseks vabad, ka kanderuumiga läbi pääsetavad. Vana mööbel, lapsevankrid, kingariidid, lillelauad ja muu takistab evakuatsiooni õnnetuse ajal. Teiseks on need põlevmaterjalist, mis võib tekitada täiendavat tuleohtu, millega ei ole ehitise projekteerimisel ja ehitamisel arvestatud ja mis lisab õnnetuse korral tulekahjule põlemiskoormust.

Hiiumaal on probleemiks kortermajadesse tahkeküttekollete ehitamine omamate selleks ehitusluba ja hiljem kasutusluba, mille väljastamisega tegeleb kohalik omavalitsus. Iga isehitud küttekolde, mida pole ehitatud seadustega kooskõlas, on väga suureks ohuks nii iseendale kui kõrvalkorterite omanikele. Samuti ei kehti ebaseaduslike küttekollete puhul teie kindlustus. Mõnel pool kasutatakse põlemisgaaside ära juhtimiseks ventilatsioonikorstnaid, mis ei ole samuti lubatud.

Probleemi lahendamiseks tuleks pöörduda kohaliku omavalituse ehitusnõuniku poole, kes oskab juhendada, kuidas küttekolde seadustamisega edasi minna.

Korteriühistud võiksid läbi mõelda ka parkimistingimused majade ümbruses. Tähelepanu tuleks pöörata, kuidas ja kuhu maja hoovis autosid pargitakse. Tulekahju või mõne muu õnnetuse puhul on see ülima tähtsusega, et tagada abiandjate kiire jõudmine sündmuskohale.

Oluline on aru saada, et neid nõudeid ei täida inimesed inspektorite ega päästjate pärast. Kehtestatud nõuded on loodud selleks, et tagada inimeste ohutus. Iga inimene peaks ise olema huvitatud sellest, et keskkond, kus ta elab, oleks ohutu.

Kui vajate nõu või abi kortermaja ohutumaks ja turvalisemaks muutmisel, võtke ühendust Lääne päästkeskusega. Vajalikud kontaktid annab päästeala info-telefon 1524.

Ohutusjärelevalve inspektorid jätkavad pistelisi käike kortermajadesse terve aasta jooksul.

Galina Kiivit

Lääne päästkeskuse ohutusjärelevalve juhtivinspektor

Õpetajad õppisid vaimset tervist hoidma

Kärdla kultuurikeskuses toimus aprilli lõpus koolituspäev, kus oli fookuses õpilaste ja õpetajate vaimne tervis: depressioon, stress ja läbipõlemine haridusruumis.

Koolituse eesmärgiks oli, et õpetajad oskaksid usaldusväärsete teadmiste alusel pöörata tähelepanu õpilaste ja enda vaimse tervise probleemidele, suudaksid pakkuda praktilisi nõuandeid, mida ette võtta võimaliku depressiooni, stressi, läbipõlemisetunde, ärevushäirete korral ning suudaks olla õnnelikud ja produktiivsed luues turvalist ning meeldivat koolikeskkonda. Külalislektoriks oli Tartu ülikooli kliinikumi psühhiaatriakliiniku kliiniline psühholoog Kärolin Kajalaid.

Olulised mõtted ja kasulikud soovitusel koolituspäevalt.

Kuidas tulla toime ärevusega?

- Teadvusta endale oma ärevuse võimalikud põhjused/allikad.
- Hari ja treeni ennast märkama ja eristama ärevuse tunnuseid, kuna tihti kaasneb ärevuse tunnustega hirm füüsiliste haiguste ees (nt vähk, südamehaigused).
- Ärevus pole ohtlik – õpi kasutama ärevuse maandamise tehnikaid: kõhuhingamine, tähelepanu kõrvalejuhtimine, ärevate mõtete vaidlustamine.
- Hoolitse enda peresuhete eest

– head kodused suhted aitavad ärevusega paremini toime tulla.

• Püüa luua füüsiliselt ja emotsionaalselt toetav keskkond iseendale

– aktiivsed tegevused, nt sportimine, hobiaid

– leia endale vajadusel tugiisik, otsi abi spetsialistilt, vajadusel võta ravimeid

– leia struktureeritud sotsiaalseid tegevusi ja sotsiaalseid suhtlusolukorrad

– tasusta end edusammude eest: on oluline tähistada positiivseid sündmusi.

• Uni korda – vähene uni tekitab juba füsioloogilisel tasandil ärevuse sümptomeid.

Läbipõlemine

Läbipõlemine on pikaajalise ning ülemäärase stressi tulemus. See on emotsionaalne, füüsiline ja vaimne kurnatus.

Mida teha?

- 1) tee endale nimekiri, mis on sulle elus kõige tähtsam
- 2) tee nimekiri asjadest, mida saad kohe teha, et end paremini tundma hakata – hobiaid, eluviisid, unehügieen, perelt abi küsimine, spetsialisti poole pöördumine
- 3) õpi ütlema “ei” nendele asjadele, mis ei kuulu sinu prioriteetide juurde
- 4) defineeri uuesti oma töö: mis on sinu vastutus ja mis mitte. Võimalusel aruta see läbi oma ülemuse või kolleegidega
- 5) leia üles isiklikud riskifaktorid

– eluviisid, enesehinnang, ei-ütlemine jne

6) ära tee kiirustades suuri otsuseid, kui oled halvas vaimses seisundis – üks samm korraga, samas ära lükka tegutsemist edasi

7) õpi tundma inimpsüühikat – on lihtsam end kaitsta, kui saad aru teiste inimeste tunnetest, motiividest

Mida vältida?

- 1) eitada või vältida probleemi
- 2) „lahjendada” seda alkoholiga
- 3) isoleerida end inimestest
- 4) teha endale etteheiteid, et sa ennast kokku ei võta – „sa teeksid seda, kui suudaksid”
- 5) püstitada eesmärgi, mida sa vähenenud ressursside tõttu ei suuda täita
- 6) end süüdistada
- 7) end kritiseerida
- 8) pidada sellist käitumist oma halvaks iseloomuks.

Koolitus „Kaasava hariduse rakendamine – koolitus Hiiu maakonna õpetajatele 2.0” sai teoks tänu Euroopa Liidu Sotsiaalfondi meeteme „Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid”, „8.6 Koolimeeskondade ühine õppimine haridusuuenduste rakendamiseks” rahastusele ning heale koostööle Saga Inno-ve ja MTÜga Mõttemaru.

Tiia Liibert

haridus- ja kultuuriosakonna spetsialist

MTÜde toetused 2018

Kõrgessaare osavalla valitsuse vahenditest	5 000 eurot:
Haridusselts EDU MTÜ	475 eurot
MTÜ Kõpu piirkonna arendusselts Valguskiir	600 eurot
MTÜ Rõõmu Allikas	506 eurot
MTÜ Loode-Hiiumaa Külade Selts	600 eurot
MTÜ Viskoosa Spordiklubi	600 eurot
MTÜ Viskoosa puuetega noorte klubi Vikerkaar	561,20 eurot
Kärdla osavalla valitsuse vahenditest	10 000 eurot:
Hiiumaa Kabeklubi MTÜ	390 eurot
MTÜ Hiiumaa Orienteerujate Klubi	540 eurot
Hiiumaa Võrkpalliklubi MTÜ	240 eurot
MTÜ Hiiumaa Võrkpall	240 eurot
FC Hiiumaa	240 eurot
MTÜ Hiiumaa Jalgpall	240 eurot
Hiiumaa Budo Klubi Heitai	140 eurot
MTÜ Hiiumaa Sulgpalliklubi Tuti	290 eurot
MTÜ Hiiumaa Mudeliklubi	540 eurot
Hiiumaa Tenniseklubi MTÜ	440 eurot
Hiidlaste Korvpallikubi Askus MTÜ	480 eurot
MTÜ Hiiumaa Ratsaspordiklubi	430 eurot
Hiiumaa Jooksugrupp MTÜ	240 eurot
MTÜ Hiiumaa Käsitööselts	240 eurot
MTÜ Killavoor	180 eurot
MTÜ Tantsumajakas	540 eurot
MTÜ Hiiumaa Kino	430 eurot
MTÜ Kärdla erivajadustega Noorte Oma Klubi	390 eurot
Hiiumaa Pensionäride Ühendus MTÜ Kärdla osakond	390 eurot
Hiiu Tuul MTÜ	100 eurot
MTÜ Hiiumaa Loovisikute Vabaühendus HiKu	440 eurot
MTÜ Kärdla Nukuteater	400 eurot
MTÜ Hiiumaa Kogukonnateenused	0
MTÜ Hiiu Maakonna Tuletõrjeühing	0
Vabadusvõitlejate ja represseeritute Hiiumaa Ühing	340 eurot
MTÜ Ühendus Hiiumaa EELK Diakooniakeskus	340 eurot
Hiiumaa Kristlik Misjonikogudus	240 eurot
MTÜ Hiiumaa Lastekaitse Ühing	540 eurot
Hiiumaa Muinsuskaitse Selts MTÜ	540 eurot
MTÜ Hiiumaa Vanatehnika	440 eurot
MTÜ Jahtklubi Dago (esitatud peale 01.02.2018)	-
Osavallakogu protokollist: MTÜ Jahtklubi Dago taotlus oli esitatud 1 kuu peale tähtaega ja taotlust ei arutatud, MTÜ Hiiumaa Kogukonnateenused projekt on äritegevuse projekt ja toetust ei määratud, MTÜ Hiiumaa Tuletõrje Ühingu projekt on äritegevuse projekt ja toetust ei määratud.	
Käina osavalla valitsuse vahenditest:	
MTÜ Putkaste Külaselts	450 eurot
MTÜ Männamaa Külaselts	300 eurot
MTÜ Kaigutsi Külaselts	200 eurot
MTÜ Kuriste Haridusselts	780 eurot
MTÜ Sõle Segajad	600 eurot
EEKB Käina Kogudus	750 eurot
EELK Käina Martini Kogudus	1000 eurot
Priidu Niit	650 eurot
Käina Spordiklubi	850 eurot
MTÜ Jaanika Jalgpallikool	400 eurot
MTÜ Hiiu Hüljes	900 eurot
MTÜ Kassari Ratsamatkad	500 eurot
Inna Lepik	200 eurot
Hiiumaa Jooksugrupp	500 eurot
32. Kassari Jooksu kulu katteks	500 eurot
Otsustati mitte toetada Ingmus OÜ taotlust, kuna osaühing ei kvalifitseeru MTÜde toetuse saajaks.	
Emmaste osavalla valitsuse vahenditest:	
Emmaste SK ERNST	1000 eurot
MTÜ Külaselts Muhv	640 eurot
Sõruotsa Külaselts	1200 eurot
MTÜ Emmaste Puhkpilliorkester	770 eurot
Naisrahvatantsurühm Taherpill	450 eurot
Agapaeotsa Selts	940 eurot
MTÜ Hiiumaa Jalgpall taotlus otsustati jätta läbi vaatamata, kuna esitati pärast tähtaega.	

Suvised tööpakkumised noortele

HIIUMAA SELVER KUTSUB TÖÖLE

Tule tööle ja teeme koos kõige paremat poodi!
 Meie juures suvel töötades saad hindamatu kogemuse osaliseks. Tööd saab teha letis, klientidele naeratada kassas, jõutõsteid sooritada transpordis ja 10 000 sammu saab kohe kindlasti täis saalis. Sulle meeldib mõte oma tulevik siduda küpsetamisega? Meie pagarite juures saad suurepärase kogemuse ja ettevalmistuse.
 Meil on au sees:
 · Paindlik tööaeg
 · Kokkulepetest kinnipidamine
 · Seaduskuulelikkus
 Ehk orje ei pea, palka (3,20 €/tunnis) maksame kokkulepitud kuu-päeval ja tööaeg lähtub muuhulgas ka töötaja vanusest. Meie juu-rest saad tööeluks väga vajaliku kogemuse, praktilise suhtluskooli, sõbralikud kaastöötajad, hea soovitus järgmisele tööandjale ja töötruu kogemuse sellest tempost, mida tähendab suvi saarel!
 Saada enda CV palun aadressile Krista.Metsand@selver.ee või täida kohataotlusankeet kaupluse infoletis.
 Jääme Sind ootama!

TÖÖ SURF PARADIISI RANNABAARIS

Surf Paradiisi rannabaar otsib suveks töötajaid! Töö toimub juuni algusest kuni augusti lõpuni.
 · Elamine kohapeal tööandja poolt
 · Täistööaeg
 · Motiveeriv töötasu
 Lisainformatsioon ja kandideerimine: info@pablo.ee

TÖÖ MAASIKAPÕLLUL

Hiiumari OÜ otsib suveks töölisi maasikaistandusse. Orienteeruv tööperiood 20. juuni kuni 30. juuli. Hea koostöö korral võimalik lepingut pikendada ka augustikuuksse, vaarikate korjamise ajaks. Tööaeg kl 6–12 (tavaliselt kuni kl 10)
 Töö sisu: maasikate/vaarikate korjamine, ümbervalamine laotaa-rasse, rohimine, eraldi kahjustusega marjade korjamine.
 Töö asukoht: Kärdlas, Linnumäe tallide juures.
 Tipphooajal on põllul kuni 10 korjajat. Mõned püsitöölised on meil olemas, kuid vajaminev lisatööjõud on 5-6 inimest kindlasti tipphooajal.
 Eelistatud oleks alates 14-15 a vanused tööhuvilised.
 Lisainfo ja kontakt: Sven Kriggulson, 5624 7818

SURF PARADIIS OTSIB SUVETÖÖTAJAI

Keda me otsime?
 · Töökaid abilisi
 · Klienditeenindajaid
 · Koristajat
 Mis tööd meil tegema peab? Kõike, mis võiks seostuda ühe veespor-dikeskuse igapäevatööga!
 Meiepoolsed nõuded:
 · Valmidus veeta terve suvi või suurem osa suvest Hiiumaal, Rist-nas
 · Töökus
 · Stabiilsus ja järjepidevus
 · Piisav hulk energiat ja hea pingetaluvus
 · Valmidus teha erinevat tööd ja erineva pikkusega tööpäevi
 Mida pakume?
 · Majutust töökoha juures tööandja poolt
 · Töenäoliselt kõige ilusamat töökeskkonda kogu Eestis!
 · Konkurentsivõimelist palka
 Varasemad kogemused ei ole olulised. Samuti ei sea piire ette vanuse ega soo osas.
 Küsimuste/huvi korral kirjuta palle@paap.ee

HIIUMAA ÕPILASMALEV

Registreerimine kestab kuni 1. juunini. Hilisemaid avaldusi vastu ei võeta!
 Hiiumaa õpilasmalev toimub 25. juunist 1. juulini. Malevasse oota-me 13-17 aastaseid aktiivseid ja teotahtelisi noori Rohkem infot ja avalduse leiad ntk.hiiuvald.ee (uudised)

Tule tornide lahtiolekuajad ja pileti hinnad

Kõpu tule torn on avatud 1. maist kuni 15. septembrini iga päev kl 10–20;
Ristna tule torn 1. maist kuni 15. septembrini T–P kl 10–20;
Tahkuna tule torn 1. maist kuni 15. septembrini T–P kl 10–19.
Kõpu, Ristna ja Tahkuna tule tornide külastajatele pileti te hinnad:
 õpilane, üliõpilane, pensionär, puudega inimeste saatja – 2 eurot; täiskasvanu – 3 eurot; perepilet (2 täiskasvanut ja ala-ealised lapsed) – 5 eurot;
 komplekspilet kolme tule torni külastamiseks: täiskasvanu 7 eurot; õpilane, üliõpilane, pensionärid, puudega inimeste saatja 5 eurot; perepilet (2 täis-kasvanut ja alaealised lapsed) 10 eurot.
 Tasuta tule tornide külastamise õigus on eelkooliealistel lastel, puudega inimestel; giididel, kes saadavad gruppi suurusega vähemalt 10 inimest; represseeritutel ja MTÜ Eesti Tule torni Selts liikmetel.
 Kõpu, Ristna ja Tahkuna tule tor-nide külastamiseks väljaspool ametlikku lahtiolekuaga: on ühekordne tasu 20 eurot tund ja üksikpilet 3 eurot (ei kehti soodustused).

Hea metsaomanik!

Noore metsa hooldamisega kasvatad oma metsa väärtust. 28. maist 8. juunini saab küsida toetust valgustus- ja harvendusraie-te tegemiseks noores metsas. Toetuse taotlemiseks võta ühendust kohaliku metsaühistuga või esita taotlus e-PRIAs.
 Lisainfo ja metsaühistute kontaktid leiab erametsaportaalist www. eramets.ee. Küsimuste korral abistavad Erametsakeskuse töötajad telefonil 652 5333 või aadressil metsameede@eramets.ee.
 Toeta oma metsa!

SA Erametsakeskus

Hiiumaa Kodukandi üldkoosolek

Head Hiiumaa Kodukandi liikmed ja kõik külaelust hoolivad inime-sed, olete oodatud Ühendus Kodukant Hiiumaa MTÜ üldkoosoleku-le, mis toimub 13. juunil algusega kell 16 Kuriste külamajas.
Päevakava
 1. 2017. a majandusaasta aruande tutvustamine (tegevus- ja majandusaasta aruanne, revisjoni tulemused) ja kinnitamine.
 2. Juhatuse tegevuskava aastaks 2018.
 · KÜSKI toetatud projektist „Oska hoida kogukonda ja aidata abivajajat“ ja jätkutegevused.
 · „Teeme Ära“ 2018 kokkuvõte. Maailmakoristuse päev 15. septembril 2018
 · Hiiumaa 15. külade päevast: 16. juunil Kõrgessaare Mõisa-pargis.
 · Kogukonna juhitud kohalik areng. Kuidas saame ise olla mõjusamad? Hiiumaa Kodukandi sisendid Hiiumaa valla uude arengukavasse.
 · Hiiumaa aasta küla 2019. väljaselgitamine algab nüüd.
 · Liikmemaksu tõstmisest 2019. a.
 3. EV100 on poolel teel. Kingitustest kogukonnale. Fookuses on Hiiumaa esimene Öölaulupidu.
 4. Uudistest Eesti Külaliikumine Kodukant tegemistes:
 · Kodukandi juhatus laienes. Kodukant võtab vastu uusi liikmeid.
 · Vabatahtliku tegevuse võrgustik ja sotsiaalministeeriumile esitatud hankest.
 5. Jooksvad küsimused.
 Turgutav kohvilaud. Loodame hakkama saada kolme tunniga.
 Kodukandi juhatuse liikmete ja meie seltside esindajate osavõtt on vajalik. Kui sa tahad teada, mis Kodukandis tegelikult tehakse, siis tule kohale! Anna oma osalusest teada hiljemalt 10. juuniks Estrile: info@vetsitall.ee või tel 5648 7057
Ester Tammis
Ühendus Kodukant Hiiumaa MTÜ juhatuse liige

Saaremaa reis pensionäridele

Veel on vabu kohti ühepäeva-sele Saaremaa-sõidule 5. juulil. Osalustasu 50 euro tasumist ootame Käina osavalla sotsiaalosa-konda (või sekretäri kätte) hil-jemalt **7. juuniks**. Vabad kohad täidame teiste huvilistega.
 Info 5349 0389, 462 2883 või 5307 4484.

Tantsuteater tuleb Kärdlasse ja loosib välja tasuta trenni- ja laagripääsmeid!

Tuleval nädalal Kärdlas etenduv lastele mõeldud tantsuetendus “HAL-LOO!” räägib sõprusest ja kannab olulist sotsiaalset sõnumit Eesti ühiskonna-le: sõpru ei saa raha eest osta!
 Teema näitlikustamiseks on koreograaf Kristina Raja valinud lavastusse ka 3aastaseid, sest “lapse suu ei valeta”, kui ta oma tarkuseterasid ja armsaid mõt-teid täiskasvanutele sõpruse, raha teenimise ja kulutamise kohta jagab.
 Mis on maailmas kõige olulisem? Elada iga päev nii hästi, kui Sa suudad. Suhelda kõigi inimestega nii, nagu nad oleksid Sinu sõb-rad. Kallistada iga päev kedagi vähemalt kolm korda. See, mida teed teisele, tuleb Sulle endale tagasi!

Etenduspaigas loositakse publi-ku hulgas välja tasuta trenni- ja laagripääsmeid, sest „tantsiv laps on terve laps,“ ütleb tantsuteatri KOIT juhataja Kristina Raja.
 Sügisel 2017 avas KOIT kultuu-riplatvormi noortele, kus on eri-külalistena kaasa teinud näiteks sportlane Anna Levandi, multi-talent Sandra Ashilevi, näitleja Kaisa Selde, muusik Meisterjaan ja paljud teised. Platvormil toimu-vad lastehommikud pisikestele ja diskod kooliealistele.
 Esimese juubeli puhul annab Tantsuklubi KOIT viis tasuta eten-dust üle Eesti. Tuur alustab Tallin-naga ja suundub Kärdlas edasi Haapsallu, Rakverre ja Tartusse. Tegu on olulise noorte tantsu-teatri ja -klubiga, mis on teinud lastelavastusi ja performance´eid NUKUteatris, Eesti Vabaõhumuu-seumis, KUMUs ja Tallinn Fashion Weekil. Nii Eestis kui Euroopas

on klubi võitnud erinevaid võist-luseid. Klubi juhib kahekordne tantsu maailmameistrivõistluste võitja Kristina Raja.
 Lasteetenduse “HALLOO!” la-vastaja ja koreograaf on Kristina Raja, tehniline tugi Alo Jaanivald. Solistid Lotta Tolmats, Rebeka Jaadla, Karolina Barbara Viks. Kaasa teevad Tantsuklubi KOIT õpilased ning professionaalsed tantsijad Kristina Raja ja Kristin Tagam. Teismelised solistid Lotta Tolmats, Rebeka Jaadla ja Karoli-na Barbara Viks viivad Eesti noor-teni üle maa ühtse sõnumi: „Ma tahan sulle silma vaadata, kui ma sinuga räägin! Lülita end offline’i ja oleme praeguses hetkes, sest mina olen päriselt olemas.“
 Lavastused Kärdlas: 7. juunil kell 11 ja 13, kell 14 algab tantsu töötuba! Registreeri end eten-dusele ja töötuppa: margarita@hiiuvald.ee

Suvised lahtiolekuajad Hiiumaa raamatukogudes

Hiiu Valla Raamatukogu

Aadress: Rookopli 18, 92413 Kärkla

Telefon: 463 2142

Koduleht: <http://raamatukogu.hiiuvald.ee/>
E-R 10.00–18.00

L 10.00–14.00 (juuni, juuli, august laupäeviti suletud)

P suletud

Kõrgessaare haruraamatukogu

Aadress: Tööstuse tee 16, 92201 Kõrgessaare alevik

Telefon: 469 3380

Koduleht: <http://raamatukogu.hiiuvald.ee/korgessaare-haruraamatukogu>

E, K, R 10.00–16.00

T, N 12.00–18.00

L, P suletud

Lauka haruraamatukogu

Aadress: Käina tee 27, 92246 Lauka küla

Telefon: 469 3146

Koduleht: <http://raamatukogu.hiiuvald.ee/lauka-haruraamatukogu>

E, K, R 9.00–13.00

T, N 13.30–17.30

L, P suletud

Raamatukogu suletud 18.06.2018, 09.07.–03.08.2018

Kõpu teeninduspunkt

Aadress: 92212 Kõpu küla

Koduleht: <http://raamatukogu.hiiuvald.ee/kopu-teeninduspunkt>

E 12.00–15.00

K 12.00–15.00

Raamatukogu suletud 02.07.–05.08.2018

Käina Raamatukogu

Aadress: Hiiu mnt 28, 92101 Käina alevik

Telefon: 463 6231

E-post: info@kainaraamatukogu.ee

Koduleht: <http://www.kainaraamatukogu.ee/>

E-R 10.00–17.30

L 10.00–14.00 (juuni, juuli, august laupäeviti suletud)

P suletud

Männamaa teeninduspunkt

Aadress: Männamaa küla

Telefon: 469 7645

K, N 9.30–16.30

Emmaste Raamatukogu

Aadress: 92001 Emmaste küla

Telefon: 463 1703; 5664 1811

E-post: raamatukogu@emmaste.hiiumaa.ee

Koduleht: <http://www.emmaste.ee/emmaste-raamatukogu>

T, N, R 10.00–18.00

K 10.00–13.00

L 10.00–14.00 (juuni, juuli august laupäeviti suletud)

P, E suletud

Leisu laenutuspunkt

Leisu seltsimaja, 92052 Leisu, Hiiumaa

kuu esimesel ja kolmandal kolmapäeval 14.00–18.00

Palade Rahvaraamatukogu

Aadress: 92301 Palade küla

Telefon: 469 4537

E-post: raamatukogu@palade.edu.ee

Koduleht: <http://web.zone.ee/paladermtk/>

T, N, R 10.00–16.00

K 10.00–18.00

L 10.00–14.00 (juuni, juuli, august laupäeviti suletud)

E, P suletud

Hellamaa Rahvaraamatukogu

Aadress: 92334 Tempa küla

Telefon: 469 4640

E-post: hellamaarmk@gmail.com

T-R 9.30–17.30

L 11.30–15.30

25.06–25.08 T-R 9.30–15.30, L 11.30–15.30

Suuremõisa Rahvaraamatukogu

Aadress: 92302 Suuremõisa küla

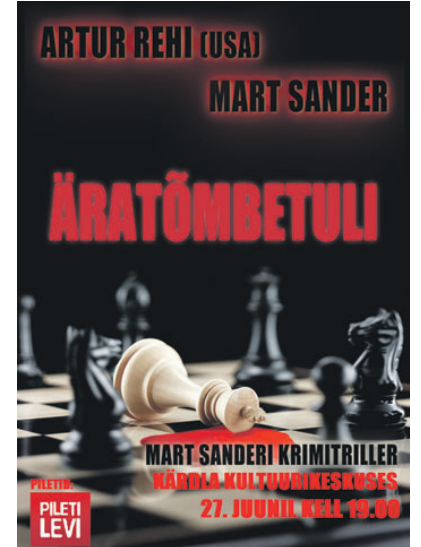
Telefon: 469 4284

E-post: smrrk@pyhalepa.hiiumaa.ee

E, K 12.00–18.00

T, N, R 10.00–16.00

L, P suletud

PRETIUM

3.06-10.07

HIIU VALLA KULTUURI JA VABA AJA KESKUS

AVAMINE 3.06 kell 17.00

FB: Hiiu Valla Kultuuri ja Vaba Aja Keskus
FB: Rémi Boisbourdin's works

2 BUSSI, 32 RIIKI, 64 PÄEVA JA 120 ÜRITUST EUROOPA LIIDUS, NORRAS, ISLANDIL JA SERBIAS

11 JUUNI Käina alevikus algusega kell 15:30

EMIN võrgustik korraldab bussituuri läbi Euroopa Liidu liikmesriikide, mille eesmärgiks on tuua arutelu adekvaatse miinimumsissetuleku üle Euroopa kodanikele lähemale. Kohtuma on väga oodatud kohalikud MTÜd, vallavalitsuse esindajad ning osavaldade juhid, sest teema puudutab kõiki. Samuti on oodatud gümnasistid ja õpetajad ning muidugi kohalikud "sädeinimesed", kohaliku elu aktivistid.

Miks buss? Sest buss on ratasel kodu, kohvik, seminariruum ning infopunkt. Bussituuril toimuvad kohtumised elanikega oma kodukohas. Arutletakse erinevate vaesuse aspektide üle: palgavaesus, palgalõhe, ebavõrdsus, laste vaesus, arstiabi kättesaadavus, omastehooldus, hambaravi hind ja kättesaadavus, laste vaesus ning põlvkondlik edasikandumine, mida saab teha KOV selleks, et inimeste elujärg paraneks. Aruteludevahelist meelelahutust pakuvad kohalikud isetegevuslased.

OLETE OODATUD OSALEMA!

Jälgi bussi teekonda: www.emin-eu.net ja www.eminbus.eu

Juunis Hiiu valla sotsiaalkeskuses

Kõrgessaare päevakeskuses:

Kolmapäeviti kl 13–14.30 seeniortantsuring

5. juunil alates kl 8.30 massaažiteenus. Info ja registreerimine Eve Heinmaa tel 516 3126

11. juunil alates kl 8.30 pediküriteenus. Info ja registreerimine Eve Heinmaa tel 516 3126

12. juunil alates kl 8 juuksur. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297, 5666 2317

14. juunil kl 13 koosviibimine Lauka jahimajas: sünnipäevalaste õnnitlemine, BINGO, soovijail võimalus saunas käia. Transport: 11.45 Kiivera, 12.20 Kidaste, 12.25 Rootsi, Pihla, 12.35 Viskoosa

26.-27. juunil üleeestilised erivajadustega inimeste teatripäevad Kärklas

Kõrgessaare päevakeskus osutab pesu pesemise ja dušiteenust, eelnevalt kokku leppida Inna tel 504 2292.

Kärkla tegevustoas

6. juunil kell 10 Meisterkook – smuutid

20. juunil kell 12 tegevustoa jaanipäevapidu

26.-27. juunil osalevad tegevustoa kliendid üleeestilistel erivajadustega inimeste teatripäevadel Kärklas

HIIMUMAA NOORSOOTÖÖ KESKUS OTSIB

NOORSOOTÖÖ SPETSIALISTI

AJUTISELT ARAOLEVA TÖÖTAJA ASENDAMISEKS

Kandideerimiseks ootame CV-d ja motivatsioonikirja aadressile merle.salusoo@hiiumaa.ee hiljemalt 15. juuniks 2018.a.

Tööle asumine: august 2018
Tööaeg: Täistööaeg
Asukoht: Kõrgessaare mnt. 2, Kärkla, Hiiu vald, Hiiumaa

ROHKEM INFOT

NTK.HIIUVALD.EE

LISAINFO

Merle Salusoo
31 98 7211
merle.salusoo@hiiumaa.ee

HIIMUMAA NOORSOOTÖÖ KESKUS OTSIB

NOORTENÕUSTAJAT

NÕUSTAMISTEENISTUSSE

Kandideerimiseks ootame CV-d ja motivatsioonikirja aadressile merle.salusoo@hiiumaa.ee hiljemalt 15. juuniks 2018.a.

Tööle asumine: august 2018
Tööaeg: Täistööaeg
Asukoht: Uus tn 4/5, Kärkla, Hiiumaa

ROHKEM INFOT

NTK.HIIUVALD.EE

LISAINFO

Merle Salusoo
31 98 7211
merle.salusoo@hiiumaa.ee

Tulekul Hiiumaal

R, 1. juunil

kl 14 Sõru Merekooli proovitrenn lastele ja noortele Sõru sadamas

kl 15 alustab kolmepäevane joogalaager Hõbekala külalistemajas Ristnas

kl 17 Hiiu keele ja naljapäev "Pühalepa triip" Heino Kiige nimelises kultuuri- ja dendropargis Lõpe külas

kl 19–21 Havana Nights! Kuumad Kuuba rütmid troopilisel Hiiumaal kohvikus Heleni koogid

Sportlik lastekaitsepäev Kõrgessaare spordiväljakul

L, 2. juunil

kl 11–18 Hiiumaa maraton 2018 Kassari puhkekeskuses

kl 13 metsataimede ja umbrohu kokakool Soera talumuuseumis

P, 3. juuni

kl 11 Tubala Anagama keraamikaahu ühepäevanäitus

kl 12 U14 Jalgpallivõistlus FC Hiiumaa - Saue JK Kärkla staadionil

kl 13 Hiiumaa tantsupäev "Õueringid lossi pargis" Suuremõisas

kl 13.45 sõpruskohtumine jalgpallis Hiiumaa naised vs MRJK naised Kärkla staadionil

kl 14 Sõru Merekooli proovitrenn lastele ja noortele Sõru sadamas

kl 14 sefiiritordi valmistamise õppepäev Heleni koogid kohvikus

kl 16 Hiiumaa-Valgamaa maa- võistlus Kärkla staadionil

kl 17 näituse "Pretium" avamine Kärkla kultuurikeskuse näituseruumis

Tobiase-nimeline klaveriõpilaste konkurss Käina huvikoolis

E, 4. juuni

kl 7 Eesti lipu päeva pidulik lipuheiskamine Pritsumaja torni Kärklas

kl 17.15 joogaesmaspäev Tuuru maja saalis Kärklas

Tobiase-nimeline klaveriõpilaste konkurss Käina huvikoolis

T, 5. juuni

kl 10.30–15.00 Hiiumaa turismiasjaliste hooaja avaseminar Kassari puhkekeskuses

kl 20 Comedy Estonia: Sander Õigus - "Kolmandas Isikus" Kassari Kuursaalis

K, 6. juuni

kl 13–18 verekeskuse doonoripäev Kärkla kultuurikeskuses

kl 17.30 Emmaste põhikooli õpilaste kevadkontsert "Kui algamas on suvi" kooli saalis

N, 7. juuni

kl 11 tantsuklubi Koit lastelavastus sõprusest HALLOO! Kärkla kultuurikeskuses

kl 12–18 Kuku raadio Selge grupi-juht 2018 registreerimine Kärkla

Rimi parklas

kl 12–20 kristliku suvefestivali "Meie lugu" eelfestival Hiiumaal

kl 13 tantsuklubi Koit lastelavastus sõprusest HALLOO! Kärkla kultuurikeskuses

kl 14 tantsuklubi Koit tantsu töötuba Kärkla kultuurikeskuses

kl 17 orienteerumiseljapäev algusega Nõmba parkimisplat- silt

kl 19 KKNP: sadamakino Orjaku sadamas: „Kaalust alla“, komöödia, Venemaa 2018.

R, 8. juuni

kl 9.30–17.30 kristliku suvefestivali "Meie lugu" eelfestival Hiiumaal

kl 19–22 kristlik suvefestival "Meie lugu" Hiiumaal

TV 10 olümpiastarti Hiiumaa finaali Kärkla staadionil

L, 9. juuni

kl 8.30–23 kristlik suvefestival "Meie lugu" Hiiumaal

kl 10–15.30 Hiiumaa lastefestival Kärkla linnapargis, festival algab rongkäiguga kultuurikeskuse eest kell 10

11.30 Jalgpallivõistlus U12 FC Hiiumaa – U12 Pärnu JK Vaprus Sinine Kärkla staadionil

kl 16 orienteerujate etteandevõistlus Leemetis

kl 17 jalgpallivõistlus U16 FC Hiiumaa – U16 Harju JK Kärkla staadionil

kl 18 Kärkla Johannese koguduse kammerkoori kontsert Pühalepa palvemajas

P, 10. juuni

kl 10–18 kristlik suvefestival "Meie lugu" Hiiumaal

kl 11 Käina basseinitriatlon Käina spordikeskuses

kl 13.30 jalgpallivõistlus FC Hiiumaa – Vändra JK Vaprus Kärkla staadionil

E, 11. juuni

kl 15.30–17.30 EMIN bussituur Käinas ujula ees. Toimuvad arutelud erinevate vaesuse aspektide üle ning üritatakse leida lahendusi, mida saab omavalitsus teha selleks, et inimeste elujärg paraneks. Aruteludevahelist meelelahutust pakuvad kohalikud isetegevuslased.

kl 17.15 joogaesmaspäev Tuuru maja saalis Kärklas

T, 12. juuni

kl 16–20 laskekatset Hiiumaa Jahimeeste Seltsi Paluküla laske- tiirus

kl 18 kontserdisari "Kolm risti Kassari kohal" Kassari kabelis: Käina huvikooli õpilaste kont- sert.

K, 13. juuni

kl 17 U17 II liiga jalgpallivõistlus Läänemaa – FC Kuressaare Kärkla

staadionil

N, 14. juuni

kl 17 orienteerumiseljapäev algusega Tarestest

kl 20 KKNP: Sõru Jazz: Andre Maaker kavaga „Meie laulu pidu“ Orjaku sadamas

kl 21.30 KKNP: Sõru Jazz: Monday Quartet. Marianne Leibur – vokaal, Anna Regina Kalk – kitarr, Siim Aimla – saksofon ja vibrafon ning Ara Yaralyan – kontrabass: Orjaku sadamas

R, 15. juuni

kl 17 jalgpallikohtumine FC Hiiumaa – Tallinna FC Ajax Kärkla staadionil

kl 17 Sõru Jazz: Ramuel & Raivo Tafenau Sõru sadamas

kl 18.30 Sõru Jazz: Elletuse. Liisi Koikson, Liina Saar, Paul Daniel Sõru sadamas

kl 20 Sõru Jazz: Tõnu Naissoo Hammond Trio Sõru sadamas

kl 21.30 Sõru Jazz: Sawmill Roots Orchestra Sõru sadamas

kl 23.30 Sõru Jazz: Etta James 80. Kristi Raias sekstett Sõru sadamas

tenniseturniir Tuulekala Cup 2018 (MN segapaarid) Kärkla tenniseväljakutel

L, 16. juuni

kl 7 Sõru Jazz: Linnuhommik Orjaku loodusrajal. Eelregistreerimisega info.ristna@rmk.ee ja tel 5322 9499

kl 9 matkakohvik Orjaku küla- majas

kl 10–17 uue aja valguse- ja armastusetrummi tegemise kursus Kassari rahvamajas

kl 12–15.30 Hiiumaa 15. külade päev Kõrgessaare mõisapargis

kl 16 Sõru Jazz: Weekend Guitar Trio Sõru sadamas

kl 17.30 Sõru Jazz: Tanel Ruben Quintet feat. Kadri Voorand Sõru sadamas

kl 19 Sõru Jazz: Emmaste Swing Rock Band Sõru sadamas

kl 20 Sõru Jazz: Raul Ukareda & Raul Vaigla Sõru sadamas

kl 21.30 Sõru Jazz: Hedvig Hansoni kvintett Sõru sadamas

kl 23 Sõru Jazz: Erki Pärnoja : Efterglow Sõru sadamas

Tuulekala Cup 2018 (MN segapaarid) Kärkla tenniseväljakutel

P, 17. juuni

kl 10 Muku matkaklubi jalgsimatk Saarnaki laiul koos Tapio Varese- ga. Eelregistreerimisega.

kl 12 Sõru Jazz: Pühapäevatuund kogu perele Siim Aimla juhendamisel. Emmaste koolis. Tasuta

kl 14 Sõru Jazz: Mickeys Bigband Sõru sadamas

kl 15 Sõru Jazz: Nele-Liis Vaiksoo ja Olav Ehala ansambel Sõru sadamas

kl 16.30 Sõru Jazz: Kirke Karja kvartett Sõru sadamas

kl 18 Sõru Jazz: Jimmy Hendrix 75. Robert Linna, Jaak Sooäär, Henno Kelp, Kristjan Kallas Sõru sadamas

kl 19.30 Sõru Jazz: Maria Faust

ja Kira Skov "In the Beginning" Emmaste kirikus

2009. aastal sündinud poiste jal- kturniir Kärkla staadionil

E, 18. juuni

kl 17.15 joogaesmaspäev Tuuru maja saalis Kärklas

T, 19. juuni

kl 16.30 Hiiumaa kergejõustiku III teispäevak (200m, 1500m, kau- gushüpe, odavise) Kärkla staadionil

kl 19.30 Merle Palmiste mono- etendus "Kuidas dresseerida meest" Kassari Kuursaalis

N, 21. juuni

kl 16–21 KKNP: araabia kultuuri- ja köögipäev Orjaku külamajas

kl 17 orienteerumiseljapäev algusega Tahkuna teelt

Kõpu jaanituli ning Jaani ja Jaa- nika valimine Kõpu külamäe peoplatsil

R, 22. juuni

kl 4.03–22.23 Ööne festival Kär- kla linna pargis

kl 12–17 väike jaanipäeva lihalaat Orjaku sadamas

kl 17 Kõrgessaare jaanijooks. Re- gistreerimine alates kl 15.30

kl 21 Kõrgessaare jaaniõhtu mõi- sapargis

kl 22 Pullu jaanituli Pullu pubis. DJ Maier. Sisepääs 18+

Käina jaanituli Padarimäel Käi- nas

Jausa jaanituli

Männamaa jaanituli

L, 23. juuni

kl 10–16 Luguse jaaniturniir võrkpallis

kl 10–17 Hiiumaa MV jalgpallis Kärkla staadionil

kl 11 jaaniturniir korvpallis Kõr-

gessaares

kl 19 Jaanituli Hellamaa rannas: taidlejad, lasteala, rahvuslikud mängud, Heltermaa baar. Öhtut viivad läbi Sõle Segajad, tantsuks mängib Poolen Band. Tule süüta- mine kell 21.

kl 19 Kassari jaanituli Kassari kiigeplatsil. Esineb ansambel Boogie Company

kl 20 Lauka jaanituli: esitlusele tuleb näidend ja kohapeal saab osta süüa-juua. Korraldab Loode- Hiiumaa Külade selts

kl 23 Kassari jaanitule järelpidu Pullu Pubis. DJ Marko Pille. Sisepääs 18+

Sõru jaanituli Sõru sadamas

E, 25. juuni

kl 17.15 joogaesmaspäev Tuuru maja saalis Kärklas

T, 26. juuni

kl 16–20 laskekatset Hiiumaa Jahimeeste seltsi Paluküla las- ketiirus

kl 18 Eesti Lasteteatri etendus "Seitsme maa ja mere taga" Kas- sari Kuursaalis

K, 27. juuni

kl 19 Mart Sanderi krimitriller "Äratõmbetuli" Kärkla kultuuri- keskuses. Näitlejad: Artur Rehi (USA), Mart Sander.

N, 28. juuni

kl 17 orienteerumiseljapäev algusega Malvaste turismibaasi juurest

kl 19 KKNP: Trio KeKuKe kontsert „Kodus on sinine taevast“ Orjaku sadamas. Eesti autorite looming Kelli Uustani, Kusti Lemba ja Keio Vuti esituses

HIIUMAA LASTEFESTIVAL
Laupäeval, 9. juunil 2018 Kärkla linnapargis

10.00 FESTIVALI AVAMINE JA RONGKÄIK KÄRDLA KULTUURIKESKUSE EEST

10.30 EMMASTE NOORTE PUHKUPILLIORKESTER

11.00 VIKINGITE VÕITLUS

11.30 KOLME PÕRSAKESE TEADUSSHOW

12.00 LEEDU NOORTE TSIRKUSTRUPP SMILE

13.00 LOODUSRETK KARIN POOLAGA HIIUMAA JOOKSUGRUPPI TRENN

14.00 TANTSUKLUBI AVANT

14.30 DANIEL LEVI

PÕNEVAD TÖOTOAD:
smuutide ja pannkookide valmistamine
joonistamine ja meisterdamine
laste- ja noortejooga
vigurrada, batuudid, mootorrattad
viikingite küla
päästevarusus jt üllatused

VABADUS 100

Päevajuht vesihüpp RUF!

MAINTSEAMET, Politsei- ja Piirivalveamet, Hiia Yalla Kultuuri ja Yalla Aja Keskus, Eesti Töörukkas

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne

Toimetaja Liina Siniveer, tel 5386 7606, liina.siniveer@hiiumaa.ee

Kujundus ja küljendus Kersti Simsalu

Trükikoda Printall

Hiiumaa Teataja ilmub kord kuus. Info ja teated järgmise kuu lehte on

oodatud eelneva kuu 20. kuupäevaks: liina.siniveer@hiiumaa.ee